

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 87 (3249) szám

KERESZTENY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Szmolenszk és Barcelona

Irtta: Polyák István

Jordana gróf tábornok, spanyol külügyminiszter nagy politikai beszédet mondott azoknak az ünnepeknek alkalmával, amelyeket Barcelonában rendeztek Kolumbusz Kristóf felfedező útjáról való visszatérésének 450. éves évfordulóján. Rámutatott azokra a nagy veszélyekre, amelyek a nemzetet a mostani háború befejezése után a forradalmi fel-forgató tervek alakjában fenyegetik. A külügyminiszter óva intette a népeket a bolsevizmustól. Az Oroszországtól távol álló népek se gondoljanak arra, hogy a bolsevizmus megkíméli őket. A bolsevizmus nem ismer a nemzetek között különbséget és semmiféle országhatár nem tartóztatja fel. A külügyminiszter az Egyesült Államokról szólva kijelentette, hogy azok a nemzetek sem lehetnek biztonságban a bolsevizmust illetően, amelyek Oroszországtól távol vannak és a háború elhúzódásában hibásak. Utalt Franco államfőnek arra a megállapítására, hogy ebben a háborúban egyik nagyhatalmat sem lehet a föld színéről teljesen eltüntetni. Hangzott, hogy a spanyoloknak az a kívánságuk, hogy valamennyi néppel békében éljenek, de egyúttal határozottan megállapította, hogy Spanyolország minden időben készen áll arra, hogy új vérdíjat hozzon és katonai hősiességének újabb bizonyítékát adja, ha függetlenségét megsértik.

A spanyol külügyminiszter beszéde a nemzetközi politika és a háború alakulása folytán jóval túlhaladja a napi hírek és események fontosságát. Nyílt és határozott állásfoglalás ez a beszéd a bolsevizmus veszélyével szemben, egyben figyelmeztetés is minden kis és nagy nemzet számára. Különösen azoknak kell megszívlelni ezt a figyelmeztetést, akik a háború elhúzódásáért hibásak és akik nagyhatalmi politikájuk következtében elvetemült szándékkal képezik Európát odadobni a bolsevizmus barbárságának. Jordana spanyol külügyminiszter Kolumbusz felfedező útjáról való visszatérésének 450-ik évfordulóján mondotta el ezt a beszédet. Van ebben a körülményben nagyon sok megfontolkoztató mozzanat. Az elfajzott Újvilág ártó szándékkal tör most arra az Európára, amelyhez felfedezőjének nemzete és hazája is tartozik. Harckocikat és gyilkos fegyvereket szállít a világ legkegyetlenebb vérszopóinak, amelyeket ezek az egykori gyarmatosító, kultúra-teremtő spanyol nemzet ellen is fordíthatnak — sőt fordítanak már ma is. Nem romantikus elképzelések ezek, hanem a legjózanabb realitások, amelyeknek súlyát és értékelését csak az elvek kötelező erejét és egyedüli eligazító jogát nem értő és nem érzékelő gondolkozásunk téveszti el szem elől.

S még valamit Jordana spanyol külügyminiszter beszédéhez. Éppen ezekben a napokban töltötte el borzalommal az emberiségéből és kötelező tárgylagoságából még ki nem vetkőzött világot a Szmolenszk melletti lengyel tömegsírok feltárása. Tizenkétezer le-

BERLINI VÉLEMÉNY SZERINT

Tuniszban csak ezután kezdődik az igazi harc

Ami eddig történt, csak előcsatározás volt. Több ütközet zajlott le a Szicíliai csatornában a tengely- és az angol hajóhad egységei között
Japán offenzíva alakját öltötték a dél-csendesóceáni katonai események

Berlini katonai körök — mint a Pest jelenti — a tuniszi hídfőállásokat a világ legnagyobb erősségének nevezik és azt mondják, hogy az igazi harc csak most kezdődik, ami pedig eddig történt, bizonyos mértékben előcsatározás volt. A végsőig való német ellenállás akarátát igen erősen kiemeli a kitűnően berendezett hegyi állások sorozata. Ami pedig általában a német-olasz hadvezetésre vonatkozó megatartást illeti, egyre világosabban kifejeződik, hogy a legvégsőig való ellenállás elhatározása mellett egyáltalán semmi jele sem mutatkozik a kiürítés gondolatának.

Berlinből jelentik: (B. T.) A szövetségesek északafrikai főhadiszállásáról jelentik, hogy az első brit hadsereg arcvonalán a tengelycsapatok egész nap elszánt harcot vívtak Medjez el Babtól északra egy dombon lévő állás birtokáért. Djebel Serscur vidékén a francia csapatok is a tengelycsapatok mákacs ellenállásába ütköztek. A brit 8-ik hadsereg arcvonalán tovább foly-

tatódik a járőrtevékenység Enfidaville vidékén.

Zürichből jelentik, hogy a Szicíliai csatornában a legutóbbi 48 óra során több összeütközésre került sor a tengelyhatalmak és az angol hajóhad egységei között. A harcokban helyenként nagyobb egységek, torpedórombolók és cirkálók is résztvettek.

Anglia elleni közvetlen német támadástól tartanak Londonban

Stockholmból jelentik: (B. T.) A Stockholm Tidningen londoni tudósítója jelenti, hogy londoni körökben foglalkoznak azzal a kérdéssel, vajjon a németek nem készülnek-e az angol szigetek elleni támadásra? A lap értesülése szerint különböző utakon híresztelések érkeznek Londonba, melyek szerint a német légierő igen takarékosan használják fel, hogy szükség esetén a nyugateurópai légiuralom megteremtésére megfelelő mennyiségű gép álljon rendelkezésére. A légiuralom ideje alatt nagy csapatokat mérnének a brit szigetekre levő hadiraktárakra, illetve táborokra, amelyek ma az Európa elleni betörés főpontjai lehetnének. A Stockholm Tidningen szerint

Angliában attól is tartanak, hogy talán a rendkívüli német csapat most készül Anglia leverésére. vagy arra, hogy legalább olyan sebet ejtessen Anglián, mely a szövetségesek támadásának későbbi időre való halasztását okozná. Szövetséges szakértők megítélése szerint a német légierő a hosszabb takarékoskodás után hatalmas tartalékokat gyűjtött egyben, tüzelőanyagban és repülőgépekben. Ezek készenállanak arra, hogy védeni, vagy pedig összevontan támadni képesek legyenek. Az Angliában rendezett legutóbbi nagy védelmi hadgyakorlat azt mutatja, hogy a brit hadvezetés ma is tart a németek meglepő fellépésétől.

30 angol bombázót lőtt le az éjszaka a német légvédelem

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Nehéz német harcrepülőgépek szombatra virradóra jó hatással bombázták London hadifortosságú berendezéseit. Az ellenség légitervekenység az elmúlt éjszaka déli és északkeleti német területek ellen irányult. Az erős német elhárítás megakadályozta az ellenség összevont támadásait. Az ellenség légiereők bombái messze szétszó-

va és tervszerűtlenül, főként vidéki területekre hullottak. Ismét több ellenséges bombázó elveszett.

Berlin. (MTI.) Mint a Német Távirati Iroda értesül, az április 17-re virradó éjjel a birodalmi terület ellen intézett támadás alkalmával a német éjszakai vadászok és légelhárítóútegek az eddig beérkezett jelentések szerint 40 többmotoros brit bombázót lőttek le. A beérkező jelentések alapján várható.

gyilkolt lengyel tiszt szörnyű sorsa még nagyobb súlyt ad a beszédnek és mindennél jobban igazolja, erősíti meg a beszéd minden állítását. Vádol a beszéd

és vádolnak a tömegsírok. A vádlottak padján pedig elvitathatatlanul a nemzetközi zsidósággal szövetkezett plutokrácia és bolsevizmus ül.

hogy a lelőtt bombázók száma még növekedni fog.

Róma. (MTI.) A NTL. jelenti: Az olasz lapok jelentése szerint április hó 13-án a Szicília ellen végrehajtott légitámadás alkalmával az ellenség repülőgépek robbanóanyagokkal töltött töltőtöltőket és ceruzákat dobaltak le. Ez a tény is mutatja, hogy milyen kegyetlen eszközökkel folytatja az ellenség légitámadásait, főként a polgári lakosság, különösen a gyermekek ellen.

Kételemes lakóház falán is könnyedén eresztül tör az új német páncélos

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A berlini sajtó főhelyét a „Tigris” nevű új német páncélosok leírása és képe tölti ki. A berlini lapok kiemelik, hogy az új német páncélos a német mérnöki tudás legnagyobb teljesítménye, a német munkaerő bizonyítéka és a német páncélos katonai harci tapasztalatainak összefoglaló bemutatása. Még a puha talajon sem süpped és állandóan megtartja sebességét. A páncélos könnyedén tör keresztül egy kételemes lakóház falán is. Ágyúinak űr-mérete a legnagyobb, melyekkel páncélos valaha is megjelent. Az új páncélos ismét helyreállítja a német páncélos fegyvernem fölényét a szovjet hadjárat teherpróbája után.

A Deutsche Allgemeine Zeitung szerint a „Tigris” fölénye minden harcban, vetésnél bizonyosodott. Győzedelmeskedett minden amerikai páncélos fölött. A „Tigris”-nek nincsen olyan ellenfele, mely a győzelem reményével támadhatná meg.

25 szállítóhajót, két rombolót és egy cirkálót súlyosítottak el elseje óta a japánok

Tokióból jelentik: (MTI.) A Német TV jelenti: Mint tokiói katonai körökben mondják, a délcsendesóceáni katonai események Japán offenzíva alakját öltötték az ellenség életfontosságú ellátóvonalai és utánpótlásai ellen. Ennek az offenzívának a folyamán április 1 óta, egyedül ezen a hadművelési területen, 25 szállítóhajót, két rombolót és egy cirkálót súlyosítottak el, ezenkívül 3 szállítóhajót és egy rombolót súlyosan megrongáltak. Ez a téli igazolja, hogy az ellenség az erős fenyegetés és magas veszteségek ellenére is széles területen szétszórt támaszpontjait minden áron ellátni kényszerül.

Tíz hónapi börtönt kapott, bár „ma született ártatlannak” tartotta magát

Nagyvárad, ápr. 17. Lakatos István 59 éves siteri földműves pincéjében 1941 Pünkösdjét megelőző szombatra virradó éjszaka tolvajok jártak a megdézemlített a borát. Másnap azután az est beálltával figyelni kezdett. Ugy 11 és 12 óra között viláosságot látott kiszűrődni a pincéből. Pár pillanat múlva egy férfi ugrott elő a amikor őt meglátta, futni kezdett. Ő utána ugrott és odakiáltott a lányának, hogy hozza a vasvillát. Leánya a menekülő férfiben felismerte Piski Józsefet, aki bejáratos volt hozzájuk. Ugyanakkor két másik férfi is futni kezdett Piskivel együtt. A kiáltozásra előkerült Plicza Mihály községi bírival Lakatos és leánya elementek Piski József lakására, de Piski már akkor otthon volt. A bírő másnap értesítette az esetről a szalárdi csendőrséget a kiszállt két csendőr, hogy az ügyet kivizsgálja. A községházán, a községi bírő, valamint a két csendőr és a hizalmiférfiak előtt Piski József, valamint öccse, Imre és Pápa Elek beismerék, hogy jártak Lakatos István pincéjében, sőt egyikük azt is kibökte, hogy a Mahler György földbirtokos és Szabó Dániel tanító pincéjét is ők dézsemálták meg, de ennél a két esetnél már nem csupán hárman voltak, hanem társaságukban volt Gyórfi Lajos és Erdélyi Mihály is.

Pünkösöd elő napján helyszíni szemlére mentek Lakatosék udvarába és ott Piski és társai megmutatták, hogyan hatoltak be a pincébe, hogyan állt őrt egyikük és hogyan figyelmeztette őket, egy göröngy ledobásával, arról, hogy a gazda észrevette a dolgot. Lakatoséktól Szabó Lajoshoz mentek szemlére, — akit egyébként az ügyből kifolyólag orgazdasággal vádol az ügyészség — majd Mahleréknél és Szabó Dánielnél tartottak helyszíni szemlét és játszották le a gyanúsítottak a történeteket. Három hordó bort a tettesek id. Kovács Ferenc siteri gazda szalmakazlában rejtettek el. A gazda, Pünkösöd másodnapján, amikor szalmáért ment a kertjébe, meglepetéssel látta a három telt hordót.

Az érdekes borlopás ügyét ma délután tárgyalta dr. Kolozsváry büntető egyesbíró. A nagyszámu tanu kihallgatása után, akik valamennyien esküvel erősített terhelő vallomást tettek Piski József és társai ellen, dr. Szolnok kir.

ügyész Piski József és Szabó Lajos ellen fenntartotta a lopás büntetésének, illetve az orgazdaság vétségének vádját, míg a másod-, harmad-, negyed- és ötödrendű vádlottakkal szemben indítványoz-

Hatályon kívül helyezik a tanonclétszám korlátozását

6 elemi végzettséggel 2-3 évre lehet kötni tanoncszerződést

A tanonc- és szakmunkáshiány leküzdésére az iparügyi miniszter rendelettervezetet dolgozott ki. A tervezetet, amelyben a tanonctartás és nevelés kérdéseit átmenetileg újból szabályozza, megküldötte az egyes érdekvédelmi szervezeteknek. A tervezet 1945 végéig lényeges könnyítéseket tartalmaz a tanonctartás, illetve a szakmunkásutánpótlás terén. Megengedi az előírt tanoncidőt. Megengedi, hogy hat elemi végzettséggel 2-3 évre lehessen tanoncot szerződteni, lehetővé teszi, hogy tanoncszerződést az év bármely szakában lehessen kötni, segédvizsgát pedig az év bármely szakában lehessen tartani. Hatályon kívül helyezi a rendelettervezet a tanonclétszám korlátozására vonatkozó rendelkezést és megengedi, hogy az üzemek — tekintet nélkül alkalmazott egegek számára — bármennyi tanoncot alkalmazhassanak. A könnyítések a kisiparban és a gyáriparban egyaránt al-

ta az eljárás felfüggesztését, miután azok jelenleg katonai szolgálattal teljesítenek.

Piski József, aki vádolt társával együtt mindvégig tagadott, még az utolsó szó jogán is ezt mondotta:

— Felmentést kérek, mert olyan ártatlan vagyok, mint aki máma született...

A bíróság azonban büntőnek találta Piski Józsefet a vádhibeli eszlekmény elkövetésében és ezért 10 hónapi börtönrre ítélte, míg Szabó Lajost felfüggesztette az orgazdaság vádjá alól.

kalmazhatók.

Azok az ipari vállalatok, amelyeknél a munkások és egyéb alkalmazottak száma az ezret eléri, kötelesek a tanonccok részére leventetőhonnal kapcsolatos tanoncotthont létesíteni és fenntartani, ahol a tanonccok lakást és élelmezést kapnak.

Az iparügyi miniszter az olyan ipari vállalatok tulajdonosait, amelyekben a munkások és egyéb alkalmazottak száma az ötszázat meghaladja, de az ezret nem éri el, kötelezheti, hogy együttesen létesítsenek és tartassanak fenn tanoncotthonokat. A rendelettervezet felhatalmazza az iparügyi minisztert, hogy azokban az iparágakban, amelyekben az utánpótlás biztosítása érdekében szükséges, az iparosok és érdekképviseletek meghallgatása alapján — a szükséghez képest — meghatározott számú tanonc, illetőleg 18 évet ha nem töltött segéd alkalmazására kötelezheti.

Husvétkor Nagyváradon nagy lovasversenyeket rendeznek

Hatalmas érdeklődés, nagy versenyzőtábor

Nagyvárad, ápr. 17. A magyar lovas társadalom most már második éve siet Nagyváradra, ahol a Rhédey-park ősi fái alatt minden igénynek megfelelő pálya várja őket. A tavalyi lovasmérkőzés, dacára a mostoha időjárásnak, eredményeiben egyedülállósnak mondható. Az ott lezajlott események igazolják az évben újból kiírt nagyvárad-i lovasmérkőzések

létfogoulságát. Ritkán akad olyan lelkes közönség valamely városban, mint amelyet lovasaink Nagyváradon megismertek. Tomboló lelkesedést váltott ki akkor a verseny egy-egy kimagasló eseménye, a közönség pedig határozottan szakértelmet árult el, mikor a szebbnél-szebb, merész lovaglásokkal élénk tapasztalattal jutalmazta. A tavalyi sikeren felbuzdulva a Nemzeti Lovarda ez évben is Nagyvárad lovasalakulatainak segítségével és támogatásával rendezte meg a húsvéti ünnepek alatt Nagyvárad lovasmérkőzését. Soha nem látott névzések tömege előre veti már a lovasmérkőzés átütő sikerét. Az ország lovas fegyvernemeinek legtöbb tisztje, ki-kitöbb lóval is, siet Nagyváradra, hogy nemes vetélkedésben hódoljon a legjobb magyar sportnak. Sokan azok közül, kik tavaly eredményesen lovagoltak Nagyváradon, most a harctéren teljesítik a haza iránti legszentebb kötelességüket. Viszont sok olyan lovasot fogunk újból nyeregbeszállni látni, akik csak nemrég tértek vissza Oroszországból. A versenyzőtábor élén jelennek meg az örkényi Lovagló és Hajtótanárképző Iskola előrendű hallgatói, kik kiváló tanáraikkal egyetemben részt kérnek a nemes vetélkedésben. Parancsnokuk, nemes kányai Kánia Antal huszárezredes személyesen is Nagyváradra jön.

A verseny húsvét-vasárnap, hétfőn és kedden a Rhédey-park pályán lesz lebonyolítva.

Mozik műsora:

APOLLÓ: A NÉMA TANU.
BELVÁROSI: Bob herceg.
KORONA: Gül Baba.
CASINO: Stan-Pan és társai.

Kedvező vasuti összeköttetéseket kap Nagyvárad a nyári menetrend szerint

Nagyvárad, április 17. A debreceni MÁV üzletvezetőség ártírt Nagyvárad polgármesternek, hogy 19-án, a nyári menetrend összeállításával kapcsolatban tartandó értekezleten jelenjék meg vagy képviseltesse magát, hogy Nagyvárad közlekedési érdekeire rámutathasson. A polgármester ennek előkészítése céljából értekezletet hívott össze, amelyen megjelentek az állomásfőnök és a kereskedelem és az ipar képviselői. Az értekezletet ezuttal nemcsak a debreceni üzletvezetőség hatáskörébe tartozó nagyvárad—debreceni vonal forgalmának ügyét, hanem a vasuti forgalom összes Nagyváradot érintő kérdéseit megbeszélte és a következőket szögezte le:

A debrecen—nagyvárad vonal közlekedése a meglévő három vonattal kielégítő. Ehhez Nagyvárad egy motorvonat bekapcsolását javasolja, amely egy óra alatt tenné meg az utat, menetreggel 7 és 8 óra, jövet pedig este 7 és 8 óra között.

Budapest és Nagyvárad között egy új sebessé vonatpár van kilátásba helyezve, amely Nagyváradról hajnali 3 óra 30 perckor indulna és reggel 8-kor érkezne a fővárosba. Visszafelé pedig 19 óra 30 perckor indulna és éjjelkor érkezne Nagyváradra. Ezzel kapcsolatban Nagyvárad javaslatát, hogy a vonat indulása Nagyváradról csak reggel 5 órakor legyen, mert szükségtelen a túlkoraj érkezés a fővárosba.

Kolozsvár számára egy rendkívül gyorsratu sinautobusz van kilátásba helyezve, amely reggel indulna a megállás nélkül érkezne Budapestre. Nagyvárad azt kéri, hogy ez a sinautobusz álljon meg Nagyváradon s 72 ülőhelyből legalább 20 tartassék fel a város utasai számára, úgy Budapest, mint Kolozsvár felé.

Ujvidék—Szabadka—Szeged—Nagyvárad között új gyorsvonatpárt iktatnak be. Nagyvárad ezzel kapcsolatban azt kéri, hogy ez a vonat legalább szatmárig közlekedjék csatlakozással Máramarosziget felé s általában állítsák vissza a nagyvárad—szatmár—máramaroszigeti vonal fővonal jellegé, úgyhogy Ermihályfalván nem kell átállani.

A szalontai vonal közlekedési viszonyai megfelelők. A fűrdővonatokra nézve javasolja Nagyvárad, hogy ezek legalább kétóránként közlekedjenek s a fűrdő nyitott várótermeket zártakká építsék át.

A mai értekezlet megállapításait a vasút formájában terjesztik a debreceni és kolozsvári üzletvezetőségnek, valamint a MÁV igazgatóságának és a közlekedési miniszteriumnak.

Nagyvárad város legújabb térképe

nagy fali 2 P, kisebb színes 1 80 P kapható

a MAGYAR LAPOK kiadóhivatalában

Tavasza

vásároljon

divatszörmét

Halász Imre

szücszületből

Kazinczy utca 4.

Szörmék, szőnyegek, bundák megóvását

értékbiztosítással vállalom

Közvetlen küszöbön áll az Ausztrália elleni japán támadás

Tuniszban és a Kubán-hídfőnél elkeseredett harcok folynak

Bernből jelentik: (B. T.) Ideérkezett jelentés szerint Drakeford ausztráliai légügyi miniszter egy melbourne-i gyűlésen kijelentette, hogy a japánok támadása Ausztrália ellen közvetlen küszöbön áll.

Rómából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Duce, mint az olasz véderő legfőbb parancsnoka rendeletet adott ki, amely Sziciliát, Szardíniát, valamint a közelükben lévő kisebb szigeteket április 15-től kezdve hadműveleti területté nyilvánítja.

Tokióból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Nogumesa tengernagy, a japán hajóhad volt főparancsnoka, nyilatkozata szerint a japán buvárhajóhad élénkíteni fogja tevékenységét az Indiai óceánon. Kijelentette még, hogy a japán buvárhajók nagyarányú támadásra készülnek az angol-amerikai hajózás ellen a csendesóceáni vizeken.

Sikertelen angolszász partraszállási kísérlet a Serrat-foknál

Tuniszból jelentik: (MTI) A Stefani jelenti: Tunisz északi partján a Serrat-foknál, a csütörtökre virradó éjjel az ellenség partraszállást kísérelt meg, de eredmény nélkül. A brit különítményeket hajón szállították a helyszínre. Midőn megkísérelték, hogy utat törjenek a német-olasz drótsövényeken, visszavonulásra kényszerítették őket.

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: A fogoly brit tiszték kijelentették, hogy Montgomery tervei meghíúsultak, mert az amerikai kötelékek teljesen csődöt mondtak. A tunéziai hadszíntér déli szárnyán a tengely biztosító csapatai visszaverték a brit és amerikai kötelékeket.

Rómából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Stefani Iroda katonai munkatársa kijelentette, hogy kitalálás a brit propagandának az a jelentése, amely szerint az olasz katonák ezrelék vesztették életüket a hajókisérletek elleni támadások alkalmával. Nem igaz egy olasz hadosztály foglyulejtéséről szóló londoni rádióhír sem.

Több hadosztállal támad a Szovjet a Kubán hídfőnél

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: Április 15-én reggel a bolsevisták megkísérelték a kubáni hídfőnél lévő arcvonalon a beállt időjavulást kihasználni. A német-román állások ellen több hadosztállal indult támadásra az ellenség. Egyes pontokon sikerült átmenetileg behatolni a német állásrendszerbe. A német gránátosok ellenlökésekkel elreteszelték a beürési helyet és megsemmisítették az ellenséges csoportokat. 13 szovjet páncélost elpusztítottak. A szovjet kísérletet a német felderítő repülők idejében felismerték, úgyhogy a támadás megkezdésekor felszálltak a német repülők és mély támadásban támadták az ellenséges ezredeket.

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: A keleti arcvonalon a harcok súlypontja csütörtökön is a Kubáni hídfő délkeleti részén volt. A bolsevisták tömegtámadásait a németek visszaverték. A bolsevisták egy teljes páncélosdandárt, legalább 5 ezredet vesztettek. A német repülők éjjel-nappal folytatták támadásukat a szovjet csapatok és az utánpótlás ellen. Két szovjet gépet lelőttek.

Madrid. (MTI) Jordana gróf tábornok spanyol külügyminiszter nagy politikai beszédet mondott azoknak az ünnepeknek alkalmával, amelyeket Barcelonában rendeztek Kolumbusz Kristóf felfedező útjáról való visszatérésének 500. éves évforduló-

ján. Rámutatott azokra a nagy veszélyekre, amelyek a nemzetet a mostani háború befejezése után a forradalmi felforgató tervek alakjában fenyegetik. A külügyminiszter óva intette a népeket a bolsevizmusól. Az Oroszországtól távolálló népek se gondoljanak arra, hogy a bolsevizmus

megkíméli őket. A bolsevizmus nem ismer a nemzetek között különbséget és semmiféle országhatár nem tartoztatja fel. A külügyminiszter az Egyesült Államokról szólva, kijelentette, hogy azok a nemzetek sem lehetnek biztonságban a bolsevizmust illetően, amelyek Oroszországtól távol vannak és a háború elhúzódásában hibásak. Utalt Franco államfőnek arra a megállapítására, hogy ebben a háborúban egyik nagyhatalmat sem lehet a föld színéről teljesen eltüntetni. Hangoztatta, hogy a spanyoloknak az a kívánságuk, hogy valamennyi néppel békében éljenek, de egyúttal határozottan megállapította, hogy Spanyolország minden időben készen áll arra, hogy új véráldozatot hozzon és katonai hősiességének újabb bizonyítékát adja, ha függetlenségét megsértik. Kifejezte azt a véleményét, hogy a szentszék a béke igazságosságának biztosításában szerepet játszhat.

Teljes felkészültségben a német partvédelem

Aki mindent akar fedezni, az semmit sem iedez. — Kellő időben a veszélyeztetett helyre összpontosítják a védelmet

Berlini katonai levelezőnk írja: Bismarcktól származik ez a büszke kijelentés: „Ha az angolok partraszállást merészkednének, letartóztatjuk őket”. Pedig akkor csak a Német Öböl partjait kellett védelmezni, ma pedig az Északi Foktól egész Biscájáig 10 ezer kilométer tengerpartot. Am legyen! A hadsereg, a tengerészet és a légierő példás együttműködése gondoskodik a partvédelemtől. Hogy milyen jól csinálják, bizonyíték volt rá Saint Nazaire.

Természetesen egy ilyen hosszán elnyúlt arcvonalon nem lehet elkerülni, hogy éjjel vagy ködben valahol egy ellenséges rohamosapat partra ne szálljon. A partvédelemben is érvényes az ősi katonai igazság: „Aki mindent akar fedezni, semmit sem iedez”. De sok öröme sincs az ellenségnek, ha véletlenül sikerül szárazföldet érni. Mielőtt bármilyen nagyobbarányú kárt okozhatnának, megjelennek a partvédelem harcra kész emberei és „letartóztatják” a tulmérés katonákat. Emellett Bismarck kora óta a légítér háborúba való bevonásával a partvédelem feladatai is megokosodtak. Norvégia és Kréta megmutatták az egész világnak, hogy milyen döntő tényező a légierő a partraszállási hadműveletek végzésében. A japán légierő eredményes beavatkozása a csendes-óceáni partraszállásoknál pedig még csak megerősítette a német tapasztalatokat. De a repülőgépeknek nem csak a támadásban, hanem az elhárításban is nagy szerepük van. Hiszen a partvédelem legfőbb feladata a partraszállási kísérletek megakadályozása. Ilyen kísérlet azonban nem igen szokott történni. Az eddigi tapasztalatok szerint a partvédelemnek inkább a tengerparti helységek és erődítmények bombázását kellett elhárítani, akár a tengerről, akár a levegőből történtek. Az ellenséges felderítő és bombázó repülőgé-

peknek a hátrország felé való beropulását is lehetőség szerint meg kell akadályozni.

A partiőrség szeme és messzire kinyúl keze a légierő. A felderítők állapítják meg az ellenséges légirajok és szállítóhajók közeledését. A rádió hullámaival azonnal felszólítják a saját hadi egységeket a megfigyelt ellenséges erők megtámadására. Amíg a vadászgépek az ellenség legközelebbi harcászati alakulatai ellen fordulnak, addig a bombázók a hadihajókkal együtt az ellenséges teherhajókat és védőiket támadják meg. A haditengerészet szemei a cirkáló és az előrehajók. A tengeraltjárók, gyorshajók és rombolók, mint a „tenger huszárai” fogják körül az ellenséges flottát és keresik az alkalmat, amikor biztos csapást mérhetnek az ellenfélre. A nagy hadihajók pedig, mint a „tenger dragonyosai” állnak készen hogy a döntő pillanatban érvényre juttassák nehéz tűzességük erejét.

Az aktív elhárítással kapcsolatos a passzív védelem. Aknamezők zárják el a veszélyes víziutakat. Hálók és sorompók zárják el a folyók torkolatát. A kikötők és hajógyárak körül léggömbzárak alkotnak védőgyűrűt. A léghárító és partitűzesség állandóan lövésre kész.

A nagy léghárító ágyuk magasan repülő bombázórajokat vesznek célba, a kisebb léghárítóágyuk pedig a zuhanóbombázókra tüzelnek. A parti tűzesség már a világháborúban igen értékes tapasztalatokra tett szert. Gránátjait több ezer méterre tudja szórni. Nemcsak szilárdan beépített ütegekkel, hanem mozgó ágyukkal is rendelkezik, amelyektől motor segítségével vagy síneken azonnal a veszélyeztetett pontra lehet küldeni. A partvédelem az ütegeket a legmodernebb mérő, irányító és felderítő műszerekkel látja el, katonáit külön kiképezi a repülőgép vagy ballonmegfigyeléssel összekötött tüze-

Gyermekek

önként kéri a hashajtót, ha egyszer Darmolt kaptak. A Darmol iza kítűnő és fájdalom nélkül hat. Ezért szereti a gyermek. **DARMOL**

Göbbels cikke a totális győzelemről

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: Dr Göbbels propagandaügyi miniszter a *Das Reich* című német folyóiratban cikket írt, amelyben leszögezte, hogy a németek a háborút egész józanul és reálisan nézik. Nem ringatják magukat hiú ábrándokban. Ezután arról ír a miniszter, hogy csak azok az emberi erények maradnak biztosak és változatlanok, amelyek szembeszálltak a veszéllyel. Ha a háborút megégyezzer úgy félreértjük, miúnt 1918-ban, amikor azt gondoltuk, hogy totális győzelem nélkül is van győzelem, azzal kétségkívül elvesztjük utolsó történelmi esélyünket.

lére és az ágyuk, műszerek és lövegek gondos álcázásával, bombabiztos elhelyezésével még csak növeli harci értéküket. Amint St. Nazaireben láttuk, lövéseik még a sötétben is célbiztosak. Állandó erődítmények, erődök és bunkerek, lövészárkok és gépfegyverfészek képezik a gyalogsági védelem gerincét. A hadsereg alakulatai éjjel-nappal készen állnak az esetleges partraszállás ellenfél megsemmisítésére vagy legalább arra, hogy visszakergessék őket hajókra. A haditengerészet és a légierő a kudarcba fullt partraszállási kísérlet után a hazai kikötőbe menekülő ellenséges hajókat üldözik, nyugtalanítják és küldik a tenger fenekére.

A haderő három részének eredményes összeműködését jól kiépített hradóhálozat biztosítja, amely a vezérkarokat és egységeket állandóan összeköti és minden előforduló eseményről értesíti. A Totál-organizáció és a Birodalmi Munkaszolgálat építette az erődítményeket és az eddig még nem ismert tengeraltjárófedezékeket. Munkájuk elismerésül a Führer elrendelte, hogy a nyugati part legfontosabb ütege a „Totál-üteg” nevet viselje.

Nem könnyű a partvédelem szolgálata. Napjai gyakran egyhangúak. — Ködben és esőben, hidegben és melegben, a dél kék ége vagy az észak gyenge fénye alatt egyformán kitartóan kell őrt állni, vihartól felkorbácsolt hullámokon kell a part előtt cirkálni, sötét éjszakában a lehallgatógépen motorzajra figyelni és a fényszóróval bevilágítani az égboltot, a tenger szemétfaraszttól szürkességében nézni a reggeli és esti fülhomályban. Napok, hetek, talán hónapok is elmúlnak így anélkül, hogy egy ellenséges hajó is mutatkozna, egy ellenséges repülőgép felbukkanna. Mégis minden órában ugrásra készen kell állni testnek és léleknek, hogy a hirtelen támadó ellenség részéről végtelen meglepetés sohase érje. **N. J.**

45 biharmegyei községben 182 családi házat épített két év alatt a Közzóléti Szövetkezet

Nevelni, támogatni, bátorítani kell állandóan a házhoz juttatott sokgyermekes családot

Nagyvárad, ápr. 17. Nincs a magyar közigazgatásnak — talán az utépítés mellett — sehol olyan szembetűnő eredménye, mint a házépítési akcióban, amelyet a törvényhatósági Közzóléti Szövetkezetek bonyolítanak le az Országos Népi és Családvédelmi Alap „forgótökére adott ellátmányából” — ahogy ezt hivatalos pontossággal kifejezik.

Biharban is meggyeszte kellemesen rücsök fel a falvak ezerein a vadonatúj, egytípusú házak piros cserépfedeles sorai, amelyeket a vármegyei Közzóléti Szövetkezet épített. Két évi munka eredményeként 45 községben épültek családi házak sokgyermekes, rászorult és támogatásra érdemes családok számára s bizonyára nem lesz érdektelen, ha ezt a teljesítményt községek szerinti számadatokkal részletezzük.

A sárréti járásban: Biharnagybajomban 25, Nagyrábéban 20, Bárádon 10, Szerepen 9, Sárrétudvariban 10 ház; a berettyóújfalui járásban: Berettyóújfaluban 26, Hencidán 10; a biharkerezesi járásban: Toldon 12; a nagyváradai járásban: Biharos 10; a szalárdi járásban: Paptamáshiban 15; a székelyhidi járásban: Székelyhídon 6, Ujlétán 8; az érmihályfalvai járásban: Érmihályfalván 19, Gálospetriben 1, Szalacson 1 ház épült. Összesen 182 ház.

Minden ház legalább is tető alatt van már, de három-négy hét múlva valamennyi épület beköltözhető lesz. Kilenc faluban összesen 96 házba már be is költöztek a juttatottak, de a még befejezetlen házak kertjében is mindenütt megkezdődött már a kertészkedés.

Idő kell, amíg az új helyzetbe beleélik magukat

Érdeklődünk a vármegyei Közzóléti Szövetkezet szociális előadónőjénél, Nádasy Ilonánál, hogy a juttatottak hogyan becsülik meg azt a nagy kedvezményt, amelyben részesítették őket. A következő választ kaptuk:

— Nem szabad elfelejteni, hogy a juttatott családok mind nagyon szegények s nagyobb részük olyan siralmas lakáviszonyok között élt azelőtt, hogy idő kell, amíg az új helyzetbe beleélik magukat. Mindenesetre nagy nevelő munkára van még szükség, állandóan szem előtt kell tartani őket s minduntalan teljesíteni kell valami kérésüket, különösen a berendezést illetően, hogy megteremthesük nekik azt az életzínvonalat, amely magával a házzal legálább valamennyire összehangban álljon. Amíg ez nincs meg s amíg nem következett be a juttatottaknál az a lelki átalakulás, amely minden társadalmi gondoskodás egyik elsőrendű célja, nehéz általánosításban s nyert előnyök kellő megbecsüléséről beszélni. De már az eddig eltelt néhány hónap alatt is határozott javulás vehető észre mindenütt. Az asszonyok egyre jobban hozzáérnek új, takaros lakásuk rendbentartásához s ha túlzás is volna azt állítani, hogy mindenütt példás a rend és a tisztaság s az egész vonalon teljes az elégedettség, a juttatottak több mint féltől meg lehet állapítani, hogy megbecsülik az előnyt, amelyben részesültek s nem hiányoznak náluk a hála őszinte megnyilvánulásai sem.

A tavasz beköszöntésével megkezdő-

dött a folyó év munkatervének végrehajtása is. Ebben az esztendőben 80 házat szándékozik építeni a vármegyei Közzóléti Szövetkezet és pedig Szalárdon 8, Bagamérban 10, Pocsajon 10, Komádiban 11, Sarkadon 3, Székelyhídon 2, Solyomkőváron 10, Kötgyánban 7, Mieskén 8 házat.

Már folyamatosan is van az anyagszállítás mindenütt, ahol a község nem rendelkezik megfelelő területtel, komoly nehézségekbe ütközik. Ma nem ad el szívesen senki semmit. A községi elő-

Szociális szempontok szerint választják ki a községeket

Megkérdeztük a vármegyei szociális előadónőt: Milyen szempontok szerint választják ki a községeket, amelyeket beillesztenek a házépítési munkatervbe?

— Első a szociális szempont, vagyis, hogy hol rosszak a lakáviszonyok és hol van nagyszámu sokgyermekes család. Ebből a szempontból a folyó évi munkaterv előkészítésénél 20 község jött volna tekintetbe. De a szociális indokok mellett döntő a telekvásárlási le-

járóságok felszólítására azonban mégis több faluban sikerült magánosoktól is alkalmas területeket vásárolni s azokon az előírtas nagyságu parcellákkal kijelölni az építendő házcsoporthoz helyét. Nehézségek vannak természetesen az anyagbeszerzés körül is, de ezeket mégis le tudják küzdeni. Téglát sok esetben a helyszínén égettetik a Közzóléti Szövetkezet, a faanyagot elő tudja teremteni, kavics és homok van elég, csupán a cement és a vas-anyag okoz némi gondot.

hetőség is. A kiszemelt húsz község közül csak tizben sikerült alkalmas területre szert tenni, azért tiz községet előlre el kell ejtenünk.

A családok kiválasztása

— És a családok kiválasztása hogy történik?

— Szociális statisztikai nyilvántartás-

AHOL A SZERB PARTIZÁNOK GARÁZDÁLKODNAK

Írta: Dr. von Abercron vezérőrnagy

„A Magyar Távirati Iroda jelenté: Az ezéki járásban a szerb partizánok magyar falvakat támadtak meg és magyarokat hurcoltak el...”

Az új horvát-szerb határ a Szávától kezdve a Drina folyó mentén halad délnek, majd Bosznia—Hercegovina régi határát követve a káttarói öböl-nél éri el az Adriát. A Karsztok 2000 méterig emelkedő vad hegyláncai húzódnak ezen a vidéken. A tenger felé lépcsőzetesen aláeső hatalmas fennsíkron itt-ott termékeny, kád-ezerű medencéket talál. A nehezen hozzáférhető hegyekbe és barlangokba már a múltban is gyakran egész néptörzsek bujtak el, bár a vízkérlés meglehetősen nehézkes. A csapadék ugyanis átszivárog a mészkövön és földalatti utakon folyik el. A vízellátást csak a mesterséges ciszternák tudják biztosítani. A hadvezetés szempontjából jelentős, hogy a karszti tájékon alig van fa. A húsról béke-időben a sovány réteken legelő birkák gondoskodtak, de manapság hiába keresne az ember itt levágható állatot. Csekély földmivelésről csupán az említett medencékben lehet szó. Ezekben és a hegység délnyugati lejtőjén, valamint a partvidéken dohányt, szőlőt, olajat és fűgét termesztenek. A hercegovinai cigarettadohány hírnevét nem kell hangsúlyozni.

A háborúság ezen a határmenti vidéken mindig csak átmenetileg szűnhet. Innen indulnak ki a partizánok terror- és rablóhadjárataikra. Érdekes, hogy a közlekedési viszonyok eléggé kedveznek nekik. Az Adriai-tengerhez a Neretva (Narenta)

völgye jelent kijáratot. Vasut és kanyargós út vezet a partvidékről Mosztaron keresztül egész Szarajevóig. A főhegyláncot a majd ezer méter magas Iván-hágó küzdi le. A rohaú Narenta csak húsz kilométerrel tor-kolata előtt hajózható. Az utóbbi években aránylag sok gondot fordítottak a határvidéken utépítésre. Szarajevótól nyugatra fontos útelá-gazást létesítettek. Egy út a Száva völgyébe vezet észak felé, egy másik pedig Splitbe nyugati irányban. A Karsztokban a csapatok ösvényeken járnak. A málhás állatoknak meredek oldalakon kell felkapaszkodni. Legjobban félnek az északkeletről tá-madó száraz-hideg borától.

A partizán-felkelésekről a legváltozatosabb hírek keltek szárnyra 1942 nyarán. Nemesak rablóbandák, hanem katonailag szervezett csoportok is nyomultak be Horvátországba. Törzskéket montenegrói csapatok képezik. A legfelső parancsnokságot Draga Mihajlović szerb ezredes látja el. A partizánok számát még hozzávetőlegesen is nehéz megállapítani. Sötét hatalmak rejtőznek mögöttük: a nemzetközi zsidóság, a londoni jugoszláv emigráns kormány és a kommunista Internacionálé a Szovjetunióban. A moszkvai pénzből fel-fegyverzett bandák különösen Kelet-boszniát terrorizálták és a horvát lakosságot a legkegyetlenebb módon mészárolták le, bár a mohamedánok életét sem kímélték. Egyes vidéken minden férfit, nőt, és gyermeket megöltek, majd az egész falut fel-égették. A partizánok kerülnek a rendes katonasággal való összeütközést. Lehetőleg rejtekhől támadnak, a vasutat felrobbantják, a horvátok

szaink vannak a lakás nélküli és a sok-gyermekes családokról. Ezek helyzetét először a községi szociális munkaközös-ségek vizsgálják meg s erkölcsi, köz-egészségügyi s más szempontok figye-lembevételével megteszik javaslataikat. Természetesen a jóra való, dolgos, egészséges családokat részesítik előny-ben. A községi munkaközösség javaslata azután a járási szociális gondozóhoz kerül, aki elvégzi a környezettanulmá-nyozást. Ugyanakkor megindul a tisztiorvosi vizsgálat a javasolt családok minden tagjánál. Ennek a munkának az eredményét: a környezettanulmányt és a tisztiorvosi bizonyítványt a vármegyei szociális gondozóhoz teszik át, aki a szociális ráutaltság, a telekvásárlási le-hetőségek s általában az évi munkaterv előzőleg jóváhagyott költségvetésének figyelembevételével összeállítja a név-sort. Ezt a Közzóléti Szövetkezet igaz-gatósa elé terjeszti, amelynek dönté-sét a szociális felügyelőség hagyja jóvá.

Ennyi községi, járási, megyei és or-szágos felügyelőségi megrostáláson kell, hogy áteszenek a családok, hogy végül ONCSA házhoz jussanak. S ezt a gon-dos körültekintést nem is lehet elmel-lőzni, mert a nagy szükséglethez képest még mindig elenyészően csekélyek a rendelkezésre álló alapok, úgyhogy min-den falut és minden családot serpenyőre kell tenni az igazságosság mérlegén.

(j. b.)

termését még a szántóföldeken meg-semmisítik. Hadi és propaganda anyagot légiuton kapnak Angliából és Szovjetországából.

Röpcéduláik szerint következő cé-lokért harcolnak:

A muzulmánok és horvát uszások kiirtása, az új Jugoszlávia alapítása és egész Bulgária megszállása.

Habár gondosan kidolgozott terv szerint működnek, két részre oszlanak: a nagyszerb és a kommunista csoportra. Mindkettő megegyezik azonban abban, hogy az új Horvát-ország felépítését meg kell akadály-lyozni. Miután nem lebecsülendő vál-lalkozásról van szó, megfelelő kato-nai felkészültséggel szállnak vele szembe. Német, olasz és horvát csapatok közös erővel igyekeznek a partizánbandák által megfélemlített területeket megtisztítani.

A haddműveletek nagy része a kopár, nehezen hozzáférhető hegyvidé-ken játszódik le, ahol a banditákrak nagyszerű alkalom nyílik a védeke-zésre. Nem tagadható, hogy elkese-redett ellenállást tanúsítanak. Visz-szavonulásuk utját felgyújtott falvak és templomok jellemzik. A kormos házfalakon kommunista jelszavak ék-telenkednek, mint „Éljen Sztalin!” A hidak szétrombolva, az utak tele akadályokkal. A hegyi fészkekért folytatott haroba most már a légierő is hatékonyan beavatkozott.

A londoni rádió a partizán bandá-kat a „szabadság és demokrácia él-csapatainak” nevezi. Pedig addig nem lesz nyugalom a Balkánon, amíg ez az országcsapás teljesen meg nem szűnik.

Kolumbus hazatér az Újvilágból

„Bizom Istenben, hogy az általam véghezvitt tett az egész kereszténységnek tisztességére válik és sosem lesz hozzá hasonló cse e edei!”

Portugália és Spanyolország most ünnepli 450-ik évfordulóját annak, hogy Kolumbusz Kristóf visszatért történelmi fordulót jelentő felfedező útjáról. Ebből az alkalomból közöljük a nagy felfedező naplójának két érdekes fejezetét. A feljegyzések frissesége, üdésége sok örömet fog okozni az olvasónak. (Szerk.)

Február 19, kedd

Naplemente után hirtelen megjelent a parton három szigetlakó és hangosan kiliátotztak hozzánk. Csolnakot küldtem a partra, amazok beszálltak, szárnyast és friss kenyert hoztak a hajóra. Ez az utolsó fairsangi napok egyikén történt. Ezek az emberek még mást is hoztak nekem, a sziget kapitányának vagy kormányzójának, Jose da Castanhedának nevében. Ez a kormányzó azt állította, hogy jól ismer engem és tudatta velem, hogy sajnálatára nem tud személyesen tisztelni nálam, mivelhogy immár leszállt az éj és lakása innen igen távolra esik, de másnap felkeres majd és egyúttal bőséges ételmelet is hoz magával. Arról is értesített, hogy a három spanyolt, akik partraszálltak és bementek a sziget belsejébe, vissza fogja vezetni a karavellára. Azért tartja őket magánál, mert gyönyöröködni akar beszélgetésükben.

Megparancsoltam, hogy a kapitány követelne nagy tisztelet adassék. — Égyet vettem nekik, hogy az éjszaka a hajón töltsék, minthogy már este lett és a város messze volt.

Minthogy a Nina legénysége mult csütörtökön, amikor a vihar fergetegében hánykódtunk, számos fogadalmat tett és többek közt eltökélte, hogy mihelyt olyan földre ér, ahol a Boldogságos Szűznek temploma van, egy szál ingben odavonul és ott hálaímlakat mond, elrendeltem, hogy a legénység fele kimenjen a parton levő remetelakhoz és ott teljesítse fogadalmát, magam pedig utitársaim másik felével utánuk jövök majd. Abban a jámbor hitben, hogy e földön nyugodt lehetek és bizva a kormányzó ajánlatában és a Castilia és Portugália között fennálló békeállapotban, megkértem három portugál vendégemet, menjenek be a városba és hívják nekem egy papot, hogy jöjjön ide misét mondani. Ezután a Nina fel legénysége egy szál ingben kivonult a remetelakba. (Egy másik forrás szerint mezitláb is.) hogy fogadalmát teljesítse. Mialatt a matrózok áhítatoskodtak, a szigetlakóknak egy csoportja érkezett, ki lovon, ki meg gyalog, a kormányzó vezette őket és valamennyi tengerészet fogságba ejtette.

Mi rosszat sem sejtve, 11 óráig várakoztam a csolnak visszatérésére, hogy magam is teljesítem fogadalmunkat a hátramaradt fél legénységgel együtt. De amikor észrevettem, hogy embereim nem térnek vissza, aggódni kezdtem, hogy vagy elfogták őket, vagy pedig hajótörést szenvedtek a csolnak, mivelhogy az egész szigetet zátonyok vették körül. A remetelakot nem láthattam, mert egy földnyelv elfedte szemem elől s így nem állt módomban megbizonyosodni, mi történt. Ezért felvonattam a horgonyt

és hajómmal a remetelak elé vitorláztam, ahol is számos lovas pillantott meg, akik mindjárt leszálltak lovukról, fegyveresen beültek egy csolnakba és karavellám felé igyekeztek, hogy foglyul ejtsenek engem.

Ekkor a kormányzó felemelkedett a csolnak közepén és felszólított, hogy biztosítsam személyének sértetlenségét. Amit meg is tettem és megkérdeztem a portugált, mit jelent az, hogy egy spanyolomat sem látom csolnakjában. Felszólítottam a kormányzót, jöjjön nyugodtan hajómmal és jó szavakkal bizonykodom, hogy minden kivánságát teljesíteni fogom. Ezenközben az volt a szándékom, hogy elfogatom a kormányzót és ilymód kényszerítem, hogy embereimet szabadon bocsássa. Ezzel a hadicsellel nem szegem meg a portugálnak tett ígéreteimet hogy személye nálam biztonságban lesz, mert hiszen ő sem tartotta be előtte való napon tett ígéretét, hogy megőrzi a békét és nem bántja személyünket. De a kormányzó, aki gonoszságot forralt, nem mert hajómmal jönni.

Amikor láttam, hogy a portugál semmiképpen sem akar hajómmal jönni, megkérdeztem tőle, mi okon tartja vissza embereimet és megértettem vele, hogy eljárása nem lesz kedves a portugál király szemében, minthogy a portugáloknak a castiliai királyok országában nagy a becsületük, szabadon járnak-kelnek kényük-kedvük szerint és úgy lakozhatnak ott, akárha Lisszabonban lennének. Hozzátettem, hogy a király és a királyné ajánlólveleket adott nekem a földkerekség valamennyi fejedelméhez és uralkodójához, amelyeket megmutathatok neki, ha közelebb jön. En vagyok, mondtam az Óceán admirálisra és alkirályi Indiának, amely immár Felségtek birtoka lett és megmutathatom neki a Felségtek által sajátkezűleg aláírt parancsokat és lepecsételt leveleket.

Meg is mutattam neki messziről ezeket az okmányokat, miközben elmagyaráztam, hogy Castilia királyát és királynéját a legigazabb barátság fűzi Portugália királyához és hogy parancsolóimtól azt az utasítást kaptam, tanúsítsam a legnagyobb tisztelettel a portugál hajók iránt, amelyekkel utközben találkozom. Ha a kormányzó nem bocsátaná szabadon fogvatartott legénységemet, akkor is folytathám utamat Castilia felé, mivelhogy még mindig elegendő legénység van hajómon ahhoz, hogy Sevillába vitorlazzam. Mondtam, gondolja jól meg, hogy ő és az övéi súlyos büntetést fognak kapni, ha nem állanak el ellenséges szándékuktól.

Erre a kormányzó és kísérei azt válaszolták, hogy a szigeten nem ismerik sem Castilia királyát, sem királynéját, mégkevésbé leveleiket; nem félnek Castilia uralkodóitól és még szinte meg is fenyegettek, mondván, hogy majd megmutatják nekik, mi csoda Portugália. Ezek a szavak felháborodással töltötték el. Azt kellett gondolnom, hogy Palosból való elutazásom óta vizsaly tört ki a két királyság között, vagy talán háború is és ezért nem mulaszthattam el, hogy a kormányzónak megfelelő módon ne válaszoljak.

Erre a kormányzó ismét felemelke-

dett csolnakjában és annak rendje és módja szerint felszólított, hajózzam be karavellámmal a kikötőbe, minthogy az ő ura és királya feljogosította erre a parancsra.

Tanuul hívtam mindenkit, a aki a karavellán időzött, hogy jegyezzen meg jól a kormányzó eme szavait és tetteik és becsületszavamat adtam a kormányzónak és embereinek, hogy addig el nem hagyom karavellámat, amíg legalább száz portugált el nem fogok és Castiliába nem hurcolok, miután az egész szigetet tüzzel-vassal elpusztítottam.

Azután ismét horgonyt vettem azon a helyen, ahol előzően kikötöttem; mert az idő és a szél annyira rosszra fordult, hogy nem volt más választásom.

Március 15, péntek

Péntekre virradó éjszaka ugyanabban az irányban folytattam utam és napkeltekor Saltes magasságába értem. Déli tizenkét órakor az árral ei-

VÉGETÉRT AZ EMERIKANA VITADÉLUTÁN-SOROZATA

Nagyvárada, április 17. Szerdán délután tartotta meg az Emerikana bihari korporációja a Katolikus Kör előadóhelyiségében utolsó vitadélutánját. — amelynek előadója Hasznos Imre kereskedelmi leányképzőiskolai igazgató, a korporáció priorja volt. Előadásának címe: *A történelmi materializmus és a gazdasági csőd összefüggései*. Az előadást nagy érdeklődés előzte meg és kísérte.

Hasznos Imre előadásában a kérdés időszerezését elgondozta. Részletesen ismertette a történelmi materializmus tanítását, mely szerint a vallás, jog, művészet, erkölcs, tudomány, társadalmi rend függvénye a gazdasági életnek. Majd rendre megcáfolta ezt a tanítást. Élő cáfolat maga a keresztény hit. Az ember nem gép, amelyet az önzés mozgat, hanem az érzelmek és ismeretek sokfélesége jellemez. A liberalizmus törvényhozása a lopást megengedte, azonban a marxizmus sem maradt adós, ez meg a közösséget lopta meg. A liberalizmus „laissez faire”-je a fényt állandósítani nem tudván, gondoskodott róla marxista ikerfestvére, hogy a sötétség állandósuljon.

Mi volt az oka annak, hogy ennyire süllyedt az élet? Az ész belátja, hogy az önérdék ellen való a felettünk élő magasabb erővel összeütközés, le kell tehát tagadni annak létezését. Innen ered a materialista függvény-tanítása. Nincs más kiút: vissza kell térni a keresztény alapra s ezen felépíteni az új, igazi rendet a Rerum Novarum és a Quadregesimo Anno pápai enciklikák szellemében. Ki kell mutatni, hogy a tőkés és a munkás érdekei nem ellentétesek, hanem párhuzamosak. Okos közösségi gondolat a felebaráti szeretet megvalósításában: — ez kell, hogy legyen az új rend elve.

A mindvégig érdekes előadást dr

haladtam a saltesi homokzátony mellett, be a kikötőbe, amelyből a mult esztendő agasztus harmadikán utnak indultam.

Ezzel be is fejeztem hajónaplómat. Még csak azt fűzöm hozzá, hogy eltökéltem, hogy a tengeren Barcelonába megyek, ahol az évnek ebben a szakában a király és a királyné tartózkodik s ott részletesen beszámolok egész utazásomról, amelyet isteni kegyelemből kitervezhettem és véghez is vihettek. Mert egész lekemmel hiszem, hogy Isten mindenhatósága cselekszik minden jót ezen a földön és minden jó, ami nem bünös; mert nincsen semmi, ami Isten akarata nélkül történhetnék.

Tengeri utamnak szerencsés kimenetele a legcsodálatosabb isteni bizonyíték szavaimnak igazsága mellett. De bizonyítják azt a nagyszámú csodák is, amelyeket az Ur utazásom folyamán véghez vitt és amelyeket itt feljegyeztem. Isten kegyelme kiváltképpen kitetszik abból, hogy annyi fontos és hatalmas személy ellenkedése dacára, akik az udvarban Felségteknél rossz híreket költözték és vállalkozásokat csálóka álmódóznak minősítették, mégis sikerült tervemet elfogadtatnom. Bizom Istenben, hogy az általam véghezvitt tett az egész kereszténységnek tisztességére válik és sosem lesz hozzá hasonló cselekedet.

Gyöngyössy Istvánné a korporáció priorisszája köszönte meg s nyitotta meg a vitát. A vitában értékes hozzászólásaikkal Szilágyi M. Dózsa premontrai perjel, Imrik S. Zoltán prelátszkanonok, dr Balogh József MÁV fűtőházi főnök, Molnár János prelátszkanonok, Babics László hittanár, dr Jelenits István árvaszéki elnök h. és Soltész Kálmán árvaszéki ülnök vettek részt. A vitát Gyöngyössy Istvánné hozzászólása zárta le, majd az előadó adta meg válaszáat az egyes hozzászólásokra.

A február 24-én kedődött s most véget ért vitadélután-sorozat előadóinak névsorát s előadásuk címét a következőkben közöljük: dr Hanzély Lajos: A szentmise a liturgia-történet megvilágításában, Tátray Barnabás: A szent-istváni állameszme és hatásai, dr P. Röss Bertalan: A keresztény egység problémája, Horváth Anna és dr Németh Imre: Mit gondol a nő és a férfi a házasságról az oltárhoz lépés előtt és után, dr Erdélyi Géza: Fiatalság és felelősségtudat és Hasznos Imre: A történelmi materializmus és a gazdasági csőd összefüggései.

Szolgálatos gyógyszerárak:

IV. CSOPORT:

Gránátalma gyógyszerár, Rákóczi-u. 27. (Irgalmasrend) 15-25.

HUNGÁRIA gyógyszerár, Mussolinilátár 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.

MINERVA gyógyszerár, Szent László tér 5. (Gálósi F.)

ÓRANGYAL gyógyszerár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

A gyógyszerárak éjjeli szolgálata szombat reggeltől a következő szombat reggelig tart.

Katonák az iskolapadokban

Kitünő eredménnyel zárult az analfabéta és idegenajku katonák népművelési tanfolyama

Nagyvárad, április 17. Az Iskolánkülső Népművelési Bizottság széleskörű munkaprogramjába tartozik — mint ismeretes — az irni-olvasni nem tudó katonák oktatása és az idegenajkuak tanítása is. Ezt a tanfolyamot a Bizottság minden esztendőben megrendezi. Megrendezte természetesen az 1942—43-as évben is s a vizsgák csütörtökön, pénteken és szombaton délután folytak le a laktanyákban és a Mikszáth Kálmán-utca I. számú állami iskola épületében.

Az iskola tanítói szobájában 6 óra előtt néhány perccel már összegyűlt a vizsgáztató bizottság. Bertalan Ferenc tanfolyamvezető, kerületi iskolavezető készséggel nyújt felvilágosítást az iskolaev és a tanfolyam hallgatóival kapcsolatos kérdésekre.

Hány csoport vett részt az előadásokon és összesen hányan végezték el a tanfolyamot? — ez az első kérdés, amire mindjárt rendkívül kedvező feleletet kapunk.

— Tizenegy analfabéta és tíz magyarnyelvű tanfolyam volt — mondja Bertalan Ferenc — s összesen közel hatszáz katonára részesült oktatásban az elmúlt év alatt. A tanfolyamok egyébként október végén és november első napjaiban kezdődtek s heti két előadást tartottunk. Egy-egy előadás tartama 3 óra volt, vagyis a tanrendben heti 6 tanóra szerepelt. A tanfolyamot hat hónapra terveztük s ezt az elgondolást sikerült is megvalósítani.

— Mi volt a cél és mit tanultak a különböző csoportok hallgatói?

— Célunk az volt, hogy az analfabétákat irni és olvasni megtanítsuk az idegen ajku katonákat pedig megtanítsuk a magyar nyelvre. Ezzel kapcsolatban természetesen földrajzi és történelmi ismereteket is szereztünk, illetőleg ilyen irányú ismereteiket kibővíthették a katonák.

Végbizonyítványok és látogatási igazolványok

— A vizsgák eredménye? Hányan „mentek át” és kik voltak a legbuzgóbb tanulók?

— A tanfolyam általában szép sikerrel zárult — válaszol Bertalan Ferenc. — Az analfabéták 80—85 százaléka ugyanis kiérdemelte a végbizonyítványt, amelyet az irni-olvasni előzően nem tudó katonáknak adunk. Azok, akik az idegen ajku tanfolyamot hallgatták, végbizonyítvány helyett csupán egy látogatási igazolványt kapnak majd.

A vizsgák menetéről érdeklődünk még, amikor megérkezik Vidor József

az Iskolánkülső Népművelési Bizottság titkára, akinek a tanfolyam megrendezésében és irányításában jelentős része volt.

— A vizsgák — veszi át a szót Vidor József — az analfabéták részére írásbeli számolás és olvasás gyakorlatból állottak, míg a többieknek magyar beszéd- és értelem-gyakorlatból kellett megmutatni, mennyire haladtak. Akik a tanfolyam elején még nem tudtak irni-olvasni, a vizsgákon már csaknem hibátlanul irtak-olvasnak, a többiek pedig meglepően széleskörű földrajzi, történelmi ismeretről tettek bizonyosságot a vizsgáztató bizottság előtt?

— Kik voltak a tanfolyam oktatói tulajdonképpen?

— Bertalan Ferenc tanfolyam vezető mellett — válaszol Vidor József. — Csicsmány Jenő, Betes Dezső, Schlett Árpád, Kamarás Imre, Kiss Jenő, Rácz

József, Szivák Zsigmond, Faragó Károly, Vargha Ferenc, Bocs Rezső, Balogh Nándor, Rákosi Miklós, Varga József, Örvendi István, Réthy Andor, Gulácsi Mátyás, Varga Gyula, Engi Sándor és Salánki János. Bertalan Ferenc körzeti iskolafelügyelő két helyen: az első számú állami iskolában és a laktanyában is oktatott. Ő egyébként az analfabéták tanfolyamát vezette. A magyar nyelvű tanfolyam vezetője Engi Sándor volt, míg a nóta tanfolyamot — ne feledkezzünk meg erről sem! — Kamarás Imre vezette.

40 százalékkal több volt a látogatók száma

— Az elmúlt esztendőhöz képest, milyen eltérést mutatott az új iskolaév?

— A tanfolyam látogatóinak száma — válaszol informátorunk — 40 szá-

zalékkal emelkedett. Főként analfabéták jelentkeztek többen, mint a legutóbbi tanfolyamra. Az elmúlt esztendő tanfolyam látogatóinak egy része egyébként továbbképző tanfolyamra jelentkezett. Szeretnénk, ha ilyenek a jövőben még többen lennének s hisszük, hogy ebben a várakozásunkban nem is csalódnunk majd.

Az „interjú” ezzel be is fejeződik a kezdődnek a vizsgák. A katonák saját maguk rajzolják fel Magyarország térképét a táblára s belerajzolják a Kárpátok koszoruját, az egyes vízrendszereket is a lakosság faji és nyelvi eloszlása szerint. Mindabból, amit felrajzolnak, maguk állapítják meg tanulmányaik alapján a földrajzi összefüggést s a történelmi vonatkozásokat. Különösen érdekes, amint nemzet történelemből vizsgázva, földrajzi uton állapítják meg, hogyan jutottak el őseik az új hazáig.

Aztán új tárgy, új vizsgázó következik. S a bizottság egymás után állítja ki a bizonyítványokat, amelyeket a helyüket szellemi fronton is sikerrel megálló katonák úgy fogadnak, mint a kitüntetést...

HORVÁTH IMRE

Előre meghatározott szempontok biztosítják a dolgozó néprétegek ruhaellátását

Dr Szász Lajos közellátási miniszter nyilatkozott a textilfront új rendjéről

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A minap jelent meg a közellátási miniszter rendelete, a textilárak előállításának és forgalmának szabályozásáról. Az új szabályozással kapcsolatban Szász Lajos dr., közellátási miniszter nyilatkozott a Magyar Távirati Iroda munkatársának és a többi közt ezeket mondotta:

— Háborus időkben a közellátás kérdéseinek megoldásánál nemcsak a legszükségesebb élelmiszerek előteremtéséről és igazságos szétosztásáról kell gondoskodni, hanem biztosítani kell a dolgozó néprétegek számára a megfelelő ruházatot is. Ezt a gondoskodást azonban igen sok akadály nehezíti meg. A

kényszerítő körülmények szükségessé tették, hogy az államhatalom a textilipar termelését előre meghatározott szempontok szerint irányítsa. A nyersanyagokat olyan készítmények előállítására kell fordítani, amelyek elősorban a hadsereg céljait szolgálják, másodsorban a legszélesebb néprétegek szükségleteinek kielégítésére alkalmasak. A polgári szükségletek biztosításánál figyelemmel kell kísérni az áru útját a gyártól a fogyasztóig. E felismerésből adódott a textilnagykereskedői kijelölés, amely a spekulációtól akarja megóvni a fogyasztókat és az árueosztás egyenletes és igazságos biztosítását célozza.

soknak adhatják tovább. Ez a folyamat állandó ellenőrzés alatt áll. Ezzel megszüntetjük az utóbbi időben a textiliák terén a jelentkező feketepiacot.

— A termelés irányításán és a termelt javak szétosztásán felül rendelt kell teremteni a textilárfronton is. A vizszoeléseket és árdragításokat megszünteti az a rendelkezés, amely szerint minden árucikk fogyasztói árát a gyártmányokon, maradóan módon fel kell tüntetni. Ez érvényes a külföldről behozott árukra is.

Egyszerűség és takarékoság a ruházatkodásban

A miniszter így fejezte be nyilatkozatát:

— Arra törekszünk, hogy a termelés, az elosztás és ármegállapítás irányításával és ellenőrzésével a kevésből annyi jusson az arra rászorulóknak, amennyi a legégetőbb szükségletek kielégítéséhez nélkülözhetetlen. Mindenkinek tudnia kell, hogy a háborus erőfeszítések lemondással is járnak. Ezt a lemondást valósítsuk meg a ruházatkodásban is. A vásárlásnál és beszerzésnél ne csak a mai idők közepette annyira szűkekedés takarékoságról gondoskodjunk, hanem arról se feledkezzünk meg, hogy a felesleges áruk megvásárlása esetleg olyanokat fosztana meg a beszerzés lehetőségétől, akiknek arra nagyobb szükségük van. Egyszerűség és takarékoság az a két erény, amelyet a ruházatkodásban is meg kell valósítani, hogy országunk e nehéz időszakának gondjait enyhítsük.

Nélkülözhetetlen ruházati cikkek jó kivitelben, megfelelő áron

— A kormány népruházati akciókat is szervezett, amelyek célja az volt, hogy a termelő munkában résztvevő dolgozó tömegek megfelelő minőségű anyagokat, olcsó áron kaphassanak. Az ipari ellátás további megszervezésével arra kell törekedni, hogy a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen ruházati és egyéb textilárak a háborus körülmények között megengedett mennyiségben, szolid kivitelben és megfelelő áron a széles rétegekhez jussanak. Ennek előfeltétele a termelés irányítása, az ellátásra kerülő cikkek meghatározása, tehát az úgynevezett tipizálás. Ha ez megtörtént, így a következő intézkedés az áru elosztásának megszervezése és az áru útjának biztosítása. Ezt a célt kívántam elérni a textilárak előállításának és forgalmának újabb szabályozásával.

Szigoruan ellenőrzött elosztás és árpoltika

— Ezek az intézkedések rendet teremtenek az árueosztásban, megteremtik az áru útjának folytonosságát. A gyár a feldolgozásra kapott nyersanyagból nyersáru-cikkeket csak azoknak a nagykereskedőknek adhatja tovább, akiket hozzá az áruellátás szempontjából beosztanak. A nagykereskedők pedig csak a hozzájuk irányított kiskereskedőknek továbbíthatják az árukat. A kiskereskedők a kapott árut csak a fogyasztóknak és a feldolgozó kisipar-

HUSVÉTRA legszebb
ajándék tárgyak
Viktor Árpád
óra és ékszerüzletéből
Nagyvárad Rákóczi út 3.

FERENC JÓZSEF
KESERUVIZ

Az új kereskedelem és piacismeret

Irta: Dr Cserzy Béla, iparkamarai titkár

Minden változás kicsit forradalom is; a változás mérve és jelentősége a forradalmi elemek érvényesülésétől függ. Ma a változások időszakát éljük. Ugy is mondhatjuk, hogy történelmi időben élünk. A Sors-kerék forgásának tapasztalati tanulsága: változatos időt váltja a változatlan, a nyugtalant a nyugodt periódus. Ahhoz tehát, hogy nyugalmas társadalmi, erkölcsi és gazdasági rend alakulhasson ki, hosszabb-rövidebb átmenetre, kell a változás, a kiüregedett béke-rend átalakulása. A társadalmi síkon jelentkező változás többnyire rendszerváltozáshoz vezet. Ez, lehet csupán részleges is, mint ma, hazánk területi körén belül is, ahol a gazdasági rend átalakulásának vagyunk többnyire szemlélői, részben aktív szereplői. A mai gazdasági rend átalakulása sok vonatkozásban gyökeres, eszerint gazdasági életünk forradalmi folyamata erősen átfর্মáló hatású és jövőtalakító.

A magyar faj ereje, életrevalósága tör utat magának ma egy olyan életterületen, amelyet a legutóbbi időkig talán éppen faji rártartása miatt elhanyagolt. A kereskedelem vonalán ma az átállítás folyik és meglepően rövid idő alatt máris konkrétumok, komoly ténybeli eredmények argumentálják, hogy a magyar életlendület gyors, ütemes és eredményesen cselekvőképes.

Magunkat tévesztettük meg a multban, amikor a kereskedelmi pályát kizigeteltük az életpályaválasztásunk köréből, mert azt vallottuk, hogy „nincs a vérünkben a kereskedelem”. Nem kétséges az sem, hogy a kereskedelemnek mai, kifinomodott formája más, mint volt a multban. Nem csodálható tehát, ha az üzleti etikát sokszor sutbavetve „kereskedői morál” nem találkoztunk a magyar mentalitással s ha bizonyos averzióval viseltetett a középosztály finnyás erkölcsi érzéke, a kereskedelemnek eszközökben nem válogató érvényesülési törekvéseivel szemben. Tehát nem faji adottságunk hiányosságával magyarázható, hogy a multban visszahúzódtunk a magyar faj ezen életterületéről. És van egy másik magyarázat is. Fajunk — és ez a mi nagy erőnk! — termelő, építő és cselekvő életelemekekkel van telítve. A kereskedelem, a közgazdaságtan tudomány szerint, termelő-tényező; mégis a naturális termelés rangsorában csak másodlagos, a cselekvő és építő erők expanzívására hatást gyakorol, ám de egymagában, mint termelő-tényező gyökeretlen. Fajunkat az alkotás vágya fűti s ez az ösztönös, motorikus erő sodorta az ipar sokrétű síkjára a magyar aktivitást.

Ma, a magyar gazdasági életmezők részbeni birtokbavétele, illetőleg visszazszerzése idején, a legfrissebb magyar forradalom napjaiban, amikor az egyes kereskedői posztokat sokszor szinte rákészsülés nélkül kell elfoglalnunk, látjuk, hogy a túlkomplikáltnak propágált kereskedelem legkevésbé sem olyan munkaterület, ahol az eredményes működésnek előfeltétele volna a kiváltságos faji predestináció, vagy éppen elhivatottság... Egészséges, tiszta értelem, friss akcióképesség és kitartó energia feltételei a sikernek. Ezen túl fokozatokkal találkozhatunk, ahol az intelligencia, a koncepció érvényesül. A klebelsbergi neonacionalizmus dogmatikája ez: a szellemi érték realizálható, felváltható materiális javakká.

A képzettebb, tanultabb kereskedő rugalmasabb, magasabb és szélesebb körű szemlélete van s nem kétséges, hogy gyorsabban, nagyobb áttekintéssel be-

látja a piacot. A piacot, amelyet a kereskedőnek minden mozzanatában, változatában ismernie, illetőleg felismernie kell. Azt a piacot is meg kell ismernie az új magyar kereskedőtársadalomnak, amely körülhatárolhatatlan, tehát a világgpiacot. Az új kereskedelem nem támaszkodhatik csupán helyi piacismeretre; holnapra a lokális kereskedelem anakronizmussá válik. A holnap kereskedelmének mozgékonynak, gyors elhatározónak és ismeretgazdagnak kell lennie, mert megnő előtte a távlat, kiszélesedik a perspektíva. Ahhoz tehát, hogy érvényesülhessünk a holnap: az elkövetkező békeévek kereskedői versenyében, tökéletes áru-, szakma- és nyelv-ismereten felül széleslátású piacismeretre van szükségünk. Az újabb technikai vívmányok a kereskedelem vonalán is felállítják követelményeiket s a földgömb másik oldalán állandóan mozgó és változó piactér csak úgy kerülhet kereskedelmi hatóságunkba, ha

ezeizmográszerűen reagens a mi, hazai kereskedelmünk. És nem elegendő, hogy csak kivételesek, kevesek vegyék fel a világgpiacok versenyküzdelmet, mert a magyar kereskedelmet a magyar kereskedő egyedek összessége, homogén egysége alkotja.

Mi tehát a feladat? Szakmai ismereteinket a tökéletességig kell fejlesztenünk, az üzleti kapcsolatok és összeköttetések hálózatát céltudatosan kell kiépítenünk. Ötletes üzleti politikával úgy kell irányítanunk a hazai termelést, hogy produktuma világgpiaci relációjában felveszőképes, sőt keresett legyen. Mert a kereskedelem nemcsak befolyásolja, de irányítja is a termelést. A feladat végső summája: tanulnunk kell! Sokat és megszakítás nélkül kell tanulnunk, mert az élet állandóan és folyamatosan fejlődik.

Szűkebb pátriánk határán túl kell lássunk, hogy belekapcsolódhassunk a hazai, továbbmenőleg a világgpiaci forgalmába. Vérünkkel kell válnia a piac irán-

Bármilyen

Ingatlan

adásvétel, csere vagy bérlet-ügyben bizalommal keressék fel

MEZEI ingatlanforgalmi irodát
Nagy Sándor u 19. Telefon: 27-50

ti érdeklődésnek, a világgpiac minden szakmai jelenségéről tudomást kell szereznünk, mert a tökéletes piactájékozottság a léghatásosabb fegyvere a kereskedelemnek. A világ gazdasági organizmusának az érzéke: a piac; a javak forgását, keringését ez szabályozza. Ha tehát nem szerezzük meg a legtökéletesebb piacismeretet, a javak forgásának irányításában sem vehetjük ki a ránk eső részt s ezzel kereskedelmünk jelentősége elvész, ami nemzetünk gazdasági jövője szempontjából katasztrófális volna.

Nagy feladat és felelősség hárul tehát az új magyar kereskedelemre, amelynek színteréről sürgősen el kell távolítani azokat, akik a konjunkturális helyzetnek korcs és káros ezülvölte.

A magyar gazdasági élet forradalmi változáson megy ma keresztül, vigyáznunk kell tehát, hogy új gazdasági szervezetünk funkcióképes: egészséges, erős és időtálló legyen!

Barátságos arcot kérek!

Remekbe készült zsinórírással levelet hozott a minap a posta. Minden egyes betűje gonddal íródott és biztosan, — hogy az örömem még nagyobb legyen, — gyönyörű rajzok is díszítették. Nagyfüllű nyúl, zöld cserépből pompázó kék tulipán, meg még sok más, amit hirtelen leírni se lehet, mert kétségek gyötörnek, hogy mit is akarnak ábrázolni.

A levelet és a rajzokat a keresztfiam küldte Pestről. Rég nem írt. Utoljára karácsony előtt, amikor közölte velem, hogy nagyon jó fiú, mindig tanul és a tanuláson kívül egész nap mást sem tesz, mint szót fogad anyukának. Ugy mellesleg megemlítette, hogy nemsokára jön az angyal és ő sok mindent kért tőle egy szép levélben. Talán el is fog mindent hozni — anyuka azt hiszi — csak az indián felszerelést nem, mert az túl drága. Némely kereskedő tizenöt pengőt is elkér érte. Pedig nagy kár lenne, ha nem kapná meg. Ugyanis Imrusnak, a barátjának van tavalyról és tavasszal remekül lehetne indiánost játszani a Svábhegyen.

Azt hiszem, az angyal mégis megértő volt, mert elhozta a tollas fejdísz az „igazi” indián minden egyéb kellékével együtt. Laci legalább is nem panaszkodott az ellenkezőjéről. Ugyannyira nem, hogy nem is írt mostanáig. Pedig a félévi bizonyítvány idején is szoktam más években értesítést kapni a dolgok állásáról. Hogy az idén ez nem történt meg, annak jelentős oka van. Természetesen maga az értesítő.

Megtörtént ugyanis az a teljesen szokatlan dolog, hogy az egész bizonyítványban csupa kitünő volt. Kívéve egyetlen jegyet. Mert az harmasra sikerült. De erről talán nem is kellene beszélnem... Hiába! Bonyolult dolog az a magaviselet.

De nem is ezt akartam elmondani. Erről inkább hallgatni illene. A keresztfiam is biztosan ezért nem írt róla. A levélről kezdtem mesélni.

Abban igen kedves hangu meghívás volt számomra.

„Tessék már eljönni Keresztanyu kérem! Az ikrek is nagyon edesek. Marika tud már járni és a multkor le is esett a székéről, de nem ütötte meg magát. Meg sok mindent kellene már mutatni és elmondani. Anyuka is kéreti, tessék eljönni és megnézni minket.”

Ez volt nagyjából a tevé. Mivel a sok nézni és hallgivaló nagyon érdekessé igérkezett, részintam magam az utazásra.

Lacikák nagyon jó helyen laknak Pesten, amennyiben a ház bejárata mellett közvetlenül gyönyörű cukorkaüzlet van. Így a látogatók soha sem felejtetik el, hogy Laci és a testvérei nagyon szeretik a cukrot.

Nekem is eszembe jutott. Különböző kis és nagy csomagokkal felszerelve csemettem be az ajtójukon, tekintve, hogy négy gyerekről van szó, akik úgy korban, mint izlésben különbözöek. Laci csak a selyemcukrot szereti, Márta a csokoládét, akármilyen „mürostos” legyen is az. Az ikrek pedig még csak piskótát és narancsot kapnak.

A csemetésre valódi indiánüvöltés volt a válasz. A hangok után ítélve, egész hadsereg számitottam, pedig csak ketten voltak, Laci és a nővérkéje. De bentől is élénk lármá hallatszott. Valami rendkívüliség történhetett. Mint kiderült, a legjobbkor jöttem. Éppen fényképezés folyt. A négy gyerekről kellett fotografiát készíteni apukának, aki karácsony óta nem látta a csemetéket, mert a harctéren van.

Érkezésem alaposan megzavarta az amugy is elég nehéz helyzetet. A lakásra már rá se lehetett ismerni. Párnák, terítők össze-vissza dobálva. Babák, hintaló, babakocsi, képeskönyvek szanaszét. Az ikrek dühösen sírnak, ami nem csoda, mert már hat felvétel elkészült, de még kettő-három kellene. A fényképezés bácsi — rokonszenves fiatalember — komoly arccal rendezkedik. A reflektort igazítja, beállítja az új felvételt, mosolyogva kedveskedik a kicsiknek. Azután kezdi az egészet előlről.

A szoba közepén állt a nagy karosszék. Abba fog ülni a két baba, jobbról, balról a két nagy gyerek áll. Így tervezi a fényképezés bácsi, így szeretné anyuka is. A gyerekek másképp gondolják. Az ikrek állni akarnak, Laci hintalovon óhajto ülni. Márta egyelőre nem nyilatkozik.

Hosszas rábeszélés után Marika és Jutka ülnek. Piskótát majszoznak, de ülnek. Mártával nincs baj. De Laci elünt. Keresik a konyhában, az ebédlőben, csak ott nem, ahol van. Ugyanis egy

óvatlan pillanatban megkaparintotta az egyik cukroszacskót és bebújt az ágy alá, ahonnét, mikor elfogyott az egész, hívás nélkül is előjött. Hála Istennek!

Közben az ikrek megették a piskótát és sírni kezdtek, mert szerettek volna még. Laci át kellett öltöztetni, mert az ágy alatt a parkettot ma „véletlenül” nem törölte fel a Mari. Viszont a keresztfiamra a fényképezés miatt fehér matrózruhát adtak.

Végre mégis készen volt az is. Csemettem csodálkoztam azon, hogy a fényképezés bácsi nem volt már valami mosolygós, hanem gyakran törölgette a homlokát a zsebkendőjével. A felvétel mégis sikerült. Lehet, hogy Jutka megmozdult, de nem biztos. Jöhet a másik kép. Az utolsó.

Ez mellkép lesz és így nem számít, hogy Márta tőrdén a harisnya közben kilyukadt. Amíg csendben volt, kellett valamivel foglalkozni. Szegény anyuka! Még azt is mondta, hogy „nem baj”. Pedig kilenc ötven egy ilyen harisnya és nem is nagyon lehet kapni. De nem mert haragudni, mert félt, hogy a kisleány sírva fakad és az egyenlő lenne most a kétségbeeséssel.

Végre készen volt az összes felvétel. A fényképezés bácsi menekülésszerűen távozott. Nem csodáltam. Én az ő helyén már hangosan sírtam volna, mint az ikrek a piskóta miatt. De úgy látszik, tőrelemből külön képezik ki még hiszokurkban.

Remélhetőleg a képek sikerülni fognak és apuka nagyon fog örülni. Lacikának ugyan még eszébe jutott egy nagy hiba, de azon már nem lehetett segíteni. Tudniillik, hogy a képeken nem lesz rajta az ikrek minden foga. Hogy apu azt is látta. Kár, hogy a fényképezés bácsi eszközei is végesek!

Nekem is megígérte a keresztfiam, hogy küld majd képet. Remélem, nem feledkezik meg róla.

A búcsúzásnál pedig a lelkekre kötötte:

— Tessék már rólunk is írni egyszer. De nehogy valami rosszat!

Megígértem, hogy írok. Amit pedig megígérek, azt szeretem is megtartani. Remélem Laci meg lesz elégedve velem. Ugy-e nem írtam róluk semmi rosszat?

Ujházy Tóth Mária

KISÁLLATTENYÉSZTŐK TÁJÉKOZTATÓJA

Hús- vagy angoranyúlát tenyészünk?

Sok nyúltenyésztő anélkül, hogy saját maga tapasztalatát vagy meggyőződését nyilvánítaná, egyszerűen azzal dönt a kérdés felett, hogy az angoranyúl nagyon sok utánajárást és fáradságot igényel. Bátran kijelentjük, hogy ez a fel fogás téves és vele a tenyésztő saját magát károsítja meg, nem éppen megvetendő összeggel. Próbáljuk meg példának venni a következő elgondolatát:

Van néhány angoranyúlunk, amelyeknél egyelőre eltekintünk a gyapjúhozamától. Tehát csak mint közönséges háziyulát kezeljük, amelynek a súlya 2,5—3,5 kg. között ingadozik és — mint már arra az előbbi közléseimben is rámutattam — mert az angoranyúl is csak nyúl, tehát érdekünk, hogy megkapja mindazt, ami a nyúlát megilleti. Mikor aztán eljött az ideje és levágtuk, meg fogunk róla győződni, hogy a csirke-húshoz hasonló, nagyon izletes táplálékot kaptunk. Tehát jobbat és ugyanolyan mennyiségűt, mint a közönséges háziyulánál.

Ezzel készen is volnánk a húsnyúlal. Felneveltük, meghízaltuk, levágtuk és megettük. Tehát hat vagy több hónapos munkánk gyümölcse egy jó ebédet eredményezett. Ki volna azonban olyan könnyelmű, hogy ha már angoranyúla van, veszni hagyja a gyapjút, ami ha többet nem is, de annyit mindenesetre jövedelmez, hogy az állat saját táplálékát kifizeti. Ez az eset azonban csak akkor áll fenn, ha a gyapjúhozammal egyáltalában nem törődünk többet az időnkénti nyírásnál. De ha a nyúlát kéthetenként egyszer megfésüljük vagy keféljük, hogy a gyapjú ne gubbanosodjon össze és férohelyét tisztán tartjuk, még a gyengébb hozamú állatoknál is legalább 20—25 pengőben lehet megállítani az évi hozam értékét. Amit a mai nehéz körülmények közt igazán nem nehéz „váltópénzzé” változtatni. Ha azonban a nyert gyapjúhozamot még fel is fonjuk, illetve fonatjuk, ezt az összeget tetemesen növelhetjük. Ez a tenyésztő élelmességétől és rátermettségétől függ. De kinek ne érne meg a fáradságot az, ha nem is akar a tenyésztéssel üzletszerűen foglalkozni, hogy saját, vagy családja részére biztosítsa télire a jó meleg gyapjúból készült szövetert vagy más efféléit?

Miért nem akarnak a tyúkok a fészekbe tojni?

Ne haragudjunk azokra a tyúkokra, amelyek nem akartak a fészekbe tojni, hanem keressük meg az okot, hogy azt kiküszöbölhessük.

Mindenekelőtt állapítsuk meg, hogy a tojóhelyüket helyesen határoztuk-e meg? Tudnunk kell, hogy ha a nap tojóhelyre süt, a tyúk nem fog oda tojni, mert erre a célra a legsötétebb helyet keresi fel a tyúkolban és ha ilyen nincs, akkor azt másutt keresi. Ha pedig a fészek parazitákkal van tele, nem csodálkozhatunk rajta, hogy a tyúk másutt keres bűvőhelyet. Ezért úgy helyezzük el a fészeket, hogy azok homályban vagy legalább is árnyékban legyenek.

A fészket lehetőleg szénával töltsük meg, mert abban nem szívesen tartózkodnak a paraziták. Havonta egyszer kíméseljük vagy bepermetezzük lehetőleg frissen oltott mésszel és friss szénával látjuk el. A fészeknek egyébként szellős helyen kell lenni.

Mind ez ma fontos tényező, mert nem-

Kávéházakban és vendéglőkben kérje
MAGYAR LAPOK-ot!

csak anyagi kárt szenvedünk, hanem a tojás elkallódásával, ami a hadigazdálkodásnak egyik nehezen nélkülözhető tétele, az ellátási viszonyokat jelentősen megnehezítjük.

O'vasóink figyelmébe!

Azon igyekezetünkben, hogy lapunk a lehető legnagyobb mértékben szolgálja olvasóink érdekeit, elhatároztuk, hogy egyelőre a vasárnap szünetünkben állandó rovatot vezetünk be, amely a kisállattenyésztők, méhészek és házikertészek érdekeit fogja szolgálni és azokat tanácsokkal ellátni. Az első ro-

vatezám már március 30-án meg is jelent és mind az első, mind az utána következő közléseket az érdekeltek nagy meglepedéssel és örömmel fogadták. Rovatainkkal leginkább a mai nehéz takarmányozási és egyéb viszonyok áthidalását óhajtjuk elősegíteni és olvasóinkat tőlünk telhetően tanácsokkal ellátni.

Hogy ezen feladatunknak teljes mértékben eleget tehesünk, a rovat vezetésére egy ezen a téren kiváló ismeret-séggel és gyakorlati szaktudással rendelkező munkatársra tettünk szert.

Ebben a rovatban készséggel felelünk kedves olvasóink kérdéseire és ugyanakkor kérjük őket, hogy saját tapasztalataikat és javaslataikat is közöljék velünk, amelyek közül az alkalmasakat rovatunkban közölni fogjuk. Soraitok kérjük a szerkesztőséghez „Kisállattenyésztés” jelzéssel küldeni.

R R

Husvéri forgalomkorlátozás a Budapest-Kolozsvár-Sepsiszentgyörgy vonalon

Április 22-én éjjel 12 órától, 25-én éjjel 12 óráig csak a férő-képesség arányában kiadott menetjegyek és csak erre a célra rendszeresített vonathasználati jeggyel lehet utazni

MOT jelenti: A MÁV a husvéri forgalomba korlátozott számban ad ki vasúti jegyeket. Április 22-én 0 órától 25-én 12 óráig az alább felsorolt vonalakon, köztük a Budapest-Nagyvárad, Kolozsvár-Sepsiszentgyörgy vonalon csak a férő-képesség arányában kiadott menetjegyek és a csak erre a célra rendszeresített vonathasználati jeggyel lehet utazni. Az ilyen jegyek április 17-től szerkeszthetők be Budapestben a menetjegyirodákban és később a pályaudvaron. Vonathasználati jegyek csak az említett napokon és az alábbi vonatok budapesti indulásánál kell felmutatni.

Budapesti Keleti pu. 7 órákor induló kolozsvári gyors.

Budapesti Keleti pu. 17.35 órákor induló kolozsvári személy.

A fenti vonatokra más budapesti pályaudvarokon felszállni nem lehet. Ugyisint nem lehet Budapesttől 40 kilométer távolságon belül fekvő állomáson sem felszállni. Az utazókat a kocsiban szigorú ellenőrzés alá veszik és akik nem rendelkeznek vonathasználati jeggyel, azokat leszállítják és legalább 20 pengő büntetést fizetnek. A fenti három napon a budapesti pályaudvarok nem adnak perronjegyet. A vidékről érkező utasok Budapestben tartoznak beszerezni a használati jegyet. A halál-kocsin utazók is kötelesek vonathasználati jegyet szerezni. Ezekben a napokban csupán azok utazhatnak, akiknek sürgős dolguk van. Vidéken semmiféle vonaton nem kell vonathasználati jegy.

Május 3-án kezdődik a gyermekek himlő elleni oltása

A város polgármestere a következő hirdetményt adta ki:

Értesitem a közönséget, hogy Nagyvárad thj. város területén az 1 éves gyermekek szokásos himlő elleni oltása 1943. évi május hó 3-án, reggel 8 órától déli 1 óráig az A—K kezdetű utcák részére, déli 1 órától délután 6 óráig a K—Z kezdetű utcák részére két helyen, oltóbiztonság előtt történik. A városnak a Körös-folyótól északra eső (Olási, Szőlő-hegy) részén lakók oltása a Mikszáth Kálmán-utca 16. sz. alatti óvodában, a városnak a Körös folyótól délre eső részén (Ujváros, Csillagváros, Velence, Ószi-telep) lakói pedig a Rulikószky-ut 4. szám alatti lévő óvodában történik.

Oltás alá kerül minden gyermek, aki 1942. évi március hó 1-től, 1943. évi február hó 28-ig született, továbbá mindazon idősebb gyermekek, akik bármilyen ok miatt mindegyikük ellen beoltva még nem lettek. A szülők a gyermekeket megfürdetve és tiszta ruhában kötelesek az oltás helyére vinni. Amennyiben valamely gyermek magánorvos által himlő ellen már beoltott,

ezt a körülményt megfelelő magán-oltási bizonyítvánnyal a gyermek szülei (gondviselői) ugyancsak az oltás helyén igazolni tartoznak.

Felhívom a közönség figyelmét arra, hogy a torlódások elkerülése végett, lehetőleg még a reggeli órákban, illetőleg a második csoport, a kora délutáni órákban jelentkeznek a fent megjelölt helyeken. A gyermekek születési anyakönyvi kivonatát (keresztlevelét) mindenki hozza magával. Az oltások ellenőrzése ugyanazon a helyen, május hó 10-én történik, az esetleges elmaradottak pótoltatása is. Az ellenőrzésen való megjelenés kötelező.

Nyomatékosan figyelmeztetem a közönséget, hogy az oltásról való indokolatlan elmaradás kihágást képez és az 1876:XIV. t. c. értelmében 600 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetik. Ezért, amennyiben a védőoltáson való megjelenés valamely ok miatt (súlyos betegség, elutazás, stb.) akadályba ütközik, ezt a körülményt az oltás helyén, ugyancsak hitelt érdemlő módon igazolni kell.

Nagyvárad, 1943. április hó 7-én.

Dr. Soós István, s. k., polgármester.

Megkezdődött a lábbeli-utalványok kiosztása

Nagyvárad thj. város polgármestere 2289—1943. k. é. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Felhívom a város közönségét, hogy folyó évi március havában beadott kész és mértékutáni, valamint lábbeli fejelésre vonatkozó igénylőlapok, valamint a március hónapban — április 9-ig — beadott talpalácsi igénylőlapokat a közellátási bizottság elbírálta és így az elbírált igénylőlapok minden héten hétfőn délelőtt és délután, kedden délelőtt, szerdán délelőtt és délután, valamint csütörtökön délelőtt átvehetők a Közéllátási Hivatal 4. számú helyiségében.

Felhívom az érdekelteket, hogy a vonatkozó igénylőlapokat váltsák ki, mert azok április hó 28-ával hatályukat veszítik, illetőleg a hivatal megsemmisíti. Az utalványt kiváltó személy személyi igazolására a rendőrségi bejelentőt, személyi lapját, vagy vásárlási könyvét köteles magával hozni és akik hozzátartozóiknak, vagy másoknak váltják ki az utalványt, személyazonossági okmányain kívül köteles két tanúval aláírt, szabályszerű meghatalmazást is bemutatni.

Nagyvárad, 1943. április 15.

Dr. Soós s. k.

polgármester.

Júniusi és júliusi gabona-szelvények beváltása

Nagyvárad thj. város polgármestere 2288—1943. k. é. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

A Hombár bizományos és kenyér-gabona eladásra engedéllyel rendelkező balom a vásárlásra jogosító két kenyér-gabonajegy júniusi és júliusi hónapokra szóló gabonaszelvényét csak 1943. évi május 31. napjáig válthatja be. A vásárlásra jogosító két kenyér-gabonajegy április, május, június és július hónapokra szóló gabonaszelvény részben kukoricára is beváltható. A 20 kg-os gabonaszelvényre 10 kg. kukoricát, 15 kg-os gabonaszelvényre 7,5 kg. kukoricát, 10 kg-os gabonaszelvényre pedig 5 kg. kukorica szolgáltatható ki. Ha a két kenyérgabonajegyre kukorica szolgáltatott ki, egyben gabona-szelvény ellenében még annyi búzát, vagy rozsot kell kiszolgáltatni, amennyi a gabonaszelvényen feltüntetett mennyiségből a kiszolgáltatott kukoricamennyiség levonása után fennmaradt. A Hombár bizományos és a kenyérgabona eladásra engedéllyel bíró malom, ha a két kenyérgabonajegy szelvényének beváltására kukoricával rendelkezik, köteles készlete erejéig minden vásárlásra jogosító két kenyérgabonajegyre az előző bekezdésben foglalt rendelkezések szerint kukoricát kiszolgáltatni. A két kenyérgabonajegy tulajdonosa köteles búza, vagy rozs helyett az előző bekezdésben meghatározott arányban kukoricát is elfogadni. Ha a Hombár bizományos és a kenyérgabona eladásra engedéllyel rendelkező malom a kenyérgabonajegy gabonaszelvényének beváltására rozsot is rendelkezik, továbbá a fentebbire vonatkozó szerinti kukoricát nem szolgáltat ki, köteles készlete erejéig a gabonaszelvények ellenében búzát és rozsot kiszolgáltatni.

Nagyvárad, 1943. április 15.

Dr. Soós s. k.

polgármester.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 3 SZÁM.
 Telefon: 12—27.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Egész évre 38.40,
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nemadunk vissza.

P. Borbély István a jezsuiták ideiglenes tartományfőnöke

P. Napholcz Pál S. J. tartományfőnök
 halála után a Jezsuitársaság alkotmánya
 szerint a magyar tartomány ideiglenes
 vezetését P. Borbély István S. J., a sze-
 gedi nagykollégium rektora vette át és
 vezeti mindaddig, amíg Rómából az új
 tartományfőnök kinevezése meg nem
 érkezik.

MINÉL TOBB HELYEN látjuk — vá-
 rosban, falun — a biztosító címtáblá-
 ját, annál magasabb színvonalu a ta-
 kosság felvilágosodottsága a biztosítás
 szükségessége tekintetében. Ma már
 nélkülözhetetlen a biztosítás! Az **ELSŐ**
MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ
TÁRSASÁG 1857-ben alapított. Az
 ország legrégebbi biztosítójának hely-
 beli: Szent László-tér 2. sz. alatti kép-
 viselete készséggel nyújt felvilágosi-
 tást mindenféle biztosítási ügyben.

**Adomány a hadbavonultak család-
 jainak.** Tegnap számunkban megírtuk,
 hogy a Biharmegyei és Nagyvárad
 Sporthorgászok Egyesülete a rendőrség
 támogatásával razziaát tartott a Körös
 partján. A razzia folytán több orvhor-
 gász ellen indult meg eljárás. A fogott
 halakat az orvhorgászoktól elkobozták.
 Az egyesület az elkobzott halakat elad-
 ta és a befolyó összeget, 63 pengő 86
 fillért lapunk útján a hadbavonultak
 családjainak ajánlotta fel. Az összeget
 illetékes helyre juttattuk.

**Újabb magyar vitorlázórepülő re-
 kord.** Szegedről jelentik: (MTI) Guál-
 mino László vitorlázórepülő április hó
 14-én délután 2 óraker Szeged mellett
 Pilis nevezetű vitorlázógépen csőrli.
 rendszerrel felszállt és Zombor mellett
 Bácskertesnél ért földet délután 5 óra-
 kor. A 3 órás tartamu idő a csőrli
 rendszerben országos rekordot jelent. A
 megtett távolság légvonalban 120 kilo-
 méter, amit 1000—1200 méter magasban
 tett meg.

Kerékpár rádiók részlete is kaphatók **PÁLFFY J.** Kühne-lerakat
 Mussolini-tér 16 sz. Telefon 15—24

**INGYENES TALAJVIZSGÁLAT A
 HADBAVONULTAK FÖLDJÉN.** A föld-
 művelésügyi miniszter elrendelte, hogy
 a hadbavonult, hadirokkant, hadiárva,
 vagy hadiözvegy birtokosok részére,
 akiknek birtoka 100 holdnál kisebb
 esztől vagy 10 holdnál kisebb szőlő-
 ből áll, az állami kísérletügyi intézmé-
 nyek ingyenesen végezzék el a talaj-
 vizsgálatokat. E kedvezményre az igény-
 jogosultságot az illetékes polgármester
 vagy községi elöljáróság igazolja.

**Nagycsütörtökön és nagypénteken pa-
 paj mise lesz a Sixtinában.** Rómából
 jelentik: (MTI) A NTI jelentik: Nagy-
 csütörtökön és Nagypénteken a sixtus
 kápolnában pápai mise lesz. A mise
 csütörtökön délelőtt 10 óraker és pé-
 nteken félülz óraker kezdődik. A pápa
 Nagycsütörtökön az Oltárszentséget a
 sixtus kápolmából Paolina kápolná-
 ba viszi. Ez a kápolna egész évben zár-
 va van és csak ünnepélyes alkalmak-
 kor nyitják ki. Nagypénteken a Szent-
 atya az Oltárszentséget ünnepélyes
 kísérettel visszaviszi a sixtus kápol-
 nába.

**Angol-olasz hadifoglyokat cseréltek
 ki.** Madridból jelentik: (MTI) A Német
 TI jelentik: Irun spanyol határváros ál-
 lomására pénteken délután futott be az
 a különvonat, amely angol sebesült ha-
 difoglyokat szállított. Az angol foglyo-
 kat Lisszabonban olasz sebesült fog-
 lyokkal cserélik ki. 450—450 foglyról
 van szó.

**NEMZETKÖZI KUTYAKIÁLLÍTÁS
 BUDAPESTEN.** A Magyar Ebtenyésztők
 Országos Egyesülete május hó 9-én ren-
 dezi tavaszi nemzetközi győztes ebkiállítá-
 sását. A kiállításon kiadára kerül a
 Cacib, Hungária győztes, a Hungária
 prima junior és a Babérkoszorús Hun-
 gária Champion cím. A kiállításra ne-
 vezhető bármely 8 hónapos kort betöl-
 tött elismert fajtához tartozó eb. A ki-
 állításon résztvevő ebeket április hó
 28-ig kell bejelenteni. Ilosvai Hollósy
 Lajos m. kir. gazd. főtanácsosnál, az
 egyesület központi irodájában. Buda-
 pest, VIII. Rákóczi-út 29. Telefon:
 138—464. Részletes felvilágosítások is
 ott kaphatók.

**Hogy lakása hanyatlós bútort MEZÉI-nél vegyen
 legyen, szines, modern**
 Szabadság-utca 12. (Szacsav-utca 48.) Háló, kombinalt és előszobák
 dióutázzattal is. Előnyös vétel.

**Nagyarány kémszervezetet leplez-
 tek le Svédországban.** Stockholmból
 jelentik: (MTI) A Német TI jelentik: Az
 Aftombladet értesülése szerint a stock-
 holmi bűnügyi rendőrség nagyarányú
 kémszervezetet leplezett le. Több sze-
 mélyt letartóztatott. Az ügybe sok sze-
 mély keveredett be.

**Zalaegerszegen a zsidók csak 10 óra
 után vásárolhatnak a piacon.** Zalaeger-
 szegről jelentik: (MTI) Zalaegerszeg
 város szabályrendeletét hozott, amely-
 nek értelmében a zsidók csak tíz óra
 után vásárolhatnak a piacon. A sza-
 bályrendeletet a vármegye is jóvá-
 hagyta.

**Eltemették a meggyilkolt Janev bol-
 gár képviselőt.** Szófiából jelentik: (MTI)
 A NTI jelentik: A meggyilkolt Janev
 képviselőt pénteken temették el Szófiá-
 ban óriási részvét mellett.

Elveszett egy svéd tengeraltjáró.
 Stockholmból jelentik: (MTI) A Német
 TI jelentik: Az Ulven svéd tengeraltjá-
 járó, amely 34 főnyi személyzetével in-
 dult el hadgyakorlatra, nem tért visz-
 sza a gyakorlatról.

BELVÁROSI Vasárnaptól: Csak 16 éven felülieknek
A modern BABILON
 Párisi éjszakák, kacaj, sikoly, szenvedély
 Ez a film nem sablon, hanem rendkívüli élmény, hol tanui leszünk
 egy alvilági drámának. Szombaton utoljára:
Bob herceg Simor Erzsé, Szilassy, Bilcsi,
 Maklár, Rajnay

Nagy nevető műsor
Stan-Pan és társai
 a CASINOBAN

KORONA Filmszínház
GÜL-BABA
 Szelezky Zita, Jávor Pál, Maklár Zoltán

ORVOSI HIR. Dr. Verzár István ny.
 kórházi igazgatófőorvos, a bőr, nemi-
 betegségek és röntgen-vizsgálatok
 szakorvosa, rendelőjét az Irgalmas-
 rend kórházába helyezte át. Rendel-
 délelőtt 10—12-ig, délután 3—5-ig.

Halálozás. Czirják Zsigmondné
 szül. Biró Ilona 53 éves korában el-
 hunyt. Temetése vasárnap délután 4
 óraker lesz a Rulikovszky-kápolnából.

**Huszezer pengős kár-
 enyhítésre kötelezte
 a bíróság Dancse Jakabot**
 Nagyvárad, ápr. 17. Ösv. Horváth
 Endréné 1925-ben eladta a Szilágyi De-
 ző utcán lévő házát Dancse Jakabnak
 780 ezer leiert a most, az eladásnál
 fennállott kényszerhelyzetre hivatkozva,
 kárenyhítési keresetet adott be a kir.
 járásbírószágon 30 ezer pengő erejéig.
 A bíróság a keresetnek helytadott a 20
 ezer 500 pengő kárenyhítési összeg, va-
 lamint 3130 pengő perköltség megfize-
 tésére marasztalta el Dancse Jakabot.

**Meghalt Casimiri, a híres egyházi ze-
 neszerző.** Rómából jelentik: (MTI) Mon-
 signore Raffelli Casimiri, híres zene-
 szerző, a római karének társaság ala-
 pitója 63 éves korában váratlanul el-
 hunyt. Az elhunyt zenekarával Euró-
 pában és Amerikában nagy hangverse-
 nyeket rendezett. Tagja volt a királyi
 zenetörténelmi intézetnek is.

Szinte mozikeitika

A néma tanu
 — Az Apolló-mozi bemutatója —
 Olasz film, tele szép felvételekkel, iz-
 galmas fordulatokkal, megdöbbentően
 drámai részletekkel. Kitűnő színészek
 játsszák s a rendezés sok mesteri fo-
 gással érzékelteti egy szerencsétlen
 ember lelkiállapotát, aki végetszertűen
 gyilkosság gyanújába keveredik s csak
 hosszú évek multával, egy néma tanu
 kedvező vallomása folytán térhet visz-
 za szülőfalujába, a becsületese ember-
 rek sorába. A börtönben sanyalódó ár-
 tatlan ember haza-vágyakozásának
 megkapó ábrázolása és a néma tanu
 vallomása a bíróság előtt különösen fe-
 lejthetetlenül teszi a filmet, amely
 mindvégig érdekesítő, hangulatos és
 erkölcsi tanulságával is a legkiválóbb
 filmalkotások közé emelkedik.

**Egységes állami pótdadót vet-
 nek ki a különböző címeken
 eddig szedett adók helyett**
 A Budapesti Értesítő jelentik: A kor-
 mány rendeletet adott ki arról, hogy a
 földadó, házadó, általános kereseti adó,
 alkalmazottak kereseti adója, tárelati-
 adó, tantiamadó, tárelati és vagyón-
 adó, valamint a jövedelem- és vagyón-
 adó után a fennálló törvényes rendelke-
 zések szerint kivethető állami adók,
 különadók, pótlékok és pótdadók — a
 beruházási pótlék, valamint a Kárpát-
 alján szedett közigazgatási pótdadó és
 útdadó kivételével — megszűnnek és he-
 lyettük egységes állami pótdadót kell ki-
 vetni. Az állami pótdadó kulcsa a föld-
 adó után 50 százalék, a házadó után a
 községekben és vidéki városokban
 60—120 százalék, az általános kereseti
 adó után 50—125 százalék, a jövedelem-
 adó után 110 százalék, a vagyónadó
 után 130 százalék. A negyedik járadék-
 osztályba sorozott hadirokkantak, tűz-
 harcosek és tűzkerezesetek 5 százalé-
 kal, az első, második és harmadik jára-
 dékba sorozott hadirokkantak, hadiöz-
 vegyek és hadiárvák pedig 50 százalé-
 kal kisebb pótdadót fizetnek.

Legújabb divatu tiszta gyapju szövet különlegességek megérkeztek
HOFFMANN szövet és béléssáru üzletébe
 Rákóczi út 2 szám Tele on: 13—19

KÖNYV ÉS KULTURA

Bukovinai magyarok

— Sántha Alajos könyve —

Nemrégiben hagyta el a sajtót a komoly történeti munkák sorában is helyét megálló Sántha Alajos könyve, amely a bukovinai magyarság sorsát tárja elénk. A madéfalvi veszedelemmel (Siculicidium) kezdődik és a kimenekült székelyek sorsát írja le egészen a visszatelepítésig.

Cimül lehetne adni a könyvnek: Csímadéfalvától Bukovináig és Bácskáiig.

Olvasóink többször találkoztak Sántha Alajos cikkeivel, mert a Magyar Lapok és Néplap is többször hozott tőle írást a bukovinai magyarokról. 1938. április 8-i húsvéti számban jelent meg cikke: *Benedek Elek húsvéti álma a bukovinai magyarok földjén* címen.

Sántha Alajos is a bukovinai Isten-segítség községben pillantotta meg a jó Isten kék egét és Bukovinához köti őt gyermekkora ábrándos világa. — Ezért érthető, miért érdekli és nyugózi őt le ennek a maroknyi népnek csodálatos és izgalmas életsorsa, regényes története és miért akarta a történetirodalmat könyvével gazdagítani. A szerző, mint tanár ma is az eljövendő tanítónemzedékek keresztül a magyar népet akarja megtanítani arra, mit jelent a történelem, mire kötelez minket az ősök emléke. A csíksomlyói csodatevő kegyszobor tövében neveli azt a nemzedéket, amely őseihez méltó munkásokat fog nevelni.

Sántha nem nagyképű bevezetővel és élőszóval kezdi művét, hanem „in medias res” nekilát munkájának hogy élvezetes stílusban és kellő történelmi keretben előadhassa azt az olvasónak. Megkapó Csík megye leírása: „Különös szépsége Erdélynek a Székelyföld keleti sarka: Csík. Van itt sok minden, ami a szemnek tetszik. Égbenyuló bércek, havasok, nagy erdők veszik körül minden oldalról. völgyeit, rétjeit friss folyóvizek, kristálytisza patakok öntözik... Hullámzó búzatengerek, mosolygó szőlődombok nincsenek itt, ugárán sokszor követ szánt az eke, de tájai — Alcsik, Felcsik, Kászon, Gyergyó — nagyszerűek és páratlanok. Aki egyszer is látta Csíksországot, soha el nem felejtí.”

Mária Teréziának sok gondjába került a határok megőrzése s ezért az ország nyugati határaitól le a Vaskapuig szervezett katonai határőrséget soroztatott fel. Erdélyben is ezt szerette volna elérni, ezért bizta meg Buccow tábornagyot a határőrség megszervezésével. — Megbízásából Schröder báró osztrák ezredes vezetésével meg is jelent a sorozóbizottság, azonban eredményt nem értek el, mindenütt ellenkezésre talált. A szélység mindenütt szembeszállt és élesen tiltakozott a határőrszervezés ellen, senki sem akart osztrák katoná lenni. Régi szabadságának és kivált

ságainak megtámadását látta ebben.

Azelőtt is katonáskodott a székely, de saját törvényei szerint, székely tisztek vezetése alatt, az ország határain belül. Az osztrák azonban nem pihent. Napirenden volt a télben a nép kikergetése az utcára, a verekedés a katonák és nem katonák között. Hiába volt a sok instancia, hiába a küldöttség, hiába az ellenkezés; behódolt ugyan a gyergyai főesperes több papjával, de a csíki papság hevesen tiltott ellene. Buccow végül is látva, hogy sikert nem ér el, durva esz-közkhöz fordul: 1764. január 7-re virradólag ágyútűz alá vette Madéfalvát, ahol a tiltakozó küldöttség tanyázott. Sokan ott haltak meg, másokat menekülés közben gyilkolnak le az osztrák katonák. Pusztulás, halál, tűzvész volt aznap a falu.

A székely csak létkérdését akarta tisztázni, nem volt gonosz szándéka, nem védekezett, pedig többen voltak, mint a katonaság és fegyverek is bőségesen akadtak. A halottakat a falunkívül közös sírgödörbe temették, ahová a századfordulón díszes emléket emelt a kegyelet.

E bevezetés után indul el és tárgyalja a könyv az elmenekültek sor-

.... bútorban PAPP MARGIT Rimanóczy u. 8. az első

sát Moldovában és Bukovinában, ahol valamikor még nagyon jelentős szerepe volt a magyarnak. Itt Nagy Lajos még püspökséget is alapított. A bukovinai élet leírásánál külön érdeme a szerzőnek, hogy tüzetesen s alapos utánnézéssel kezeli a falvakat egyenként. Szemünk elé tárul Isten-segítség, Fogadjisten, Hadikfalva, Andrásfalva, Józseffalva sorsa.

Külön foglalkozik azokkal a nemeslelkű, fenkölt gondolkozású és igazi apostoli lelkületű papokról, akik oly sokat tettek a bukovinaiak érdekében a kivándorlástól a hazatérésig, de méltányolja a tanítószolgák nagy munkáját is. Nem téveszti azt se szem elől, mennyit tettek az itthoniak értük el a legujabb időkig.

Érdemes volna a könyvvel még tüzetesebben foglalkozni. Hagyjuk ezt azonban a könyv olvasóira, akik jó pár órát hasznosan és megilletődéssel tölthetnének el e könyv mellett, amely tartalmánál, jó rendszerével és a sok adattal komolyan vonul be a történelmi források közé.

BOGA JÓZSEF

SZINHÁZ

Vita a Farkasok körül

Ujabb hozzászólás Csurka Péter darabjához

Csütörtöki számunkban „Báránny a Farkasokról” címen hozzászólást közöltünk, amely Csurka Péter „Farkasok” című színdarabjával foglalkozott. A hozzászólás leközlésével kapcsolatosan kifejeztük abbéli reményünket, hogy a közönség köréből többen is nyilvánítani fogják véleményüket. Mai számunkban érdekes, tartalmas, tanulságos hozzászólást közlünk. A többi hozzászólások is közlésre kerülnek. (Szerk.)

„Mélyen tisztelt Főszerkesztő úr!

A tegnapi számban megjelent egy rövid cikk, amely foglalkozik Csurka Péter a minap bemutatott „Farkasok” c. darabjával és „keménynek” mondja a Magyar Lapoknak a darabról írt kritikáját. A cikk végén felhívja a közönséget, hogy nyilvánítsa véleményét a darabról, az elhangzott kritikákról. Kérem, véleményemet az alantiekben szíveskedjék közölni:

Előrebocsátom, hogy én ismerem Csurka Péter irodalmi munkásságát, írásait, regényeit, színdarabjait és tisztelje vagyok. Eredeti tehetségnek tartom, olyan írónak, akit nem lehet beszkatulyázni semelyik irodalmi irányzatba, nem lehet ráfogni, hogy ennek, vagy amannak az írói nagyságnak a hatása alatt áll. Kezdetből fogva egyéni utakon járt és amit adott eddig a magyar irodalomnak novellákban és regényekben, az érték, maradandó és főképpen: magyar. Sok novellája megérdemelné, hogy a világ összes nyelveire lefordítsák, mert a magyar élet, a magyar gondolkodás, a mély magyar népi humor pazar csillogásán keresztül ismerhetnék meg külföldön a tiszta magyar lelkiséget helyesen, nem pedig azokból a nemzetközi izlésnek szánt firkálmányokból, melyeket a jó összekötetés, a töké a kitünő „rehab” reményében szórt széjjel a nagyvilágban, meghamisítva a magyar nép lelkiségét, gondolkodását. Ezeknek a nagyobbbrést erotikus műveknek csak annyi köze van a magyarsághoz, hogy jobbra gondörhaju szerzőjük magyarul írta meg s magyarból ültették át idegen nyelvre.

De beszéljünk Csurka Péternek a „Farkasok” c. bemutatott darabjáról. Jávör Béla kritikáját — aki különben kitünő újságíró — keménynek tartom. Minden kritika egyéni. A kritikus, ha bírál, igyekszik igazságos lenni, úgy bírál, ahogy ő érzi, ahogy ő látja a dolgokat, az ő egyéni szemüvegén keresztül adagolja a dicséretet, vagy adja az ütéseket. De a kritikus tévedhet. Elismert nagy kritikuskainkról úgy a multban, mint a jelenben, sok ilyen tévedésről tudunk. Például Gyulai Pálról tudjuk, hogy milyen kiméretlen kritikusa volt Jókai Mórnak. Ezt egyszer ő maga is elismerte. Jókai a „Mégis mozog a föld” c. kéziratát adta át Gyulainak bírálat végett. Sokáig várt a bírálatra, hetenként megkérdezte Gyulait, hogy mi a véleménye a regényről. Persze Gyulai nem vasta sokáig a kéziratot s nem tudott már mit mondani Jókainak. Egyszer kijelentette, hogy nem ér semmit a regény, de bántotta a lelkiismeret. Akkor este mégis elővette a kéziratot és egyfolytában elolvasta. Éjjel két óra volt. Felöltözött, kocsiba ült és kihajtatott Rákosszentmihályra, ahol akkor Jókai lakott. Bekopogtatott az ablakon s csak annyit mondott az álmából felriadt Jókainak:

„Te Móric, mégis jó a regényed.”

A „Farkasok” c. színdarab pompás erkölcsrajz. A részérképzelésű első felvonás hibátlan témaexponálása megkapó, idegekbe markoló. Egy bomlott agyú, zsugori ember koporsós tréfiának komor színeit a kitünő író a „temetésre” megérkező „farkasok” groteszk figuráival szelidíti. A dialógusokkal feledtetni a drapéria feketeségét, a sötét hátteret. A második felvonás mesteri jeleneteiben az emberbarázolásnak olyan dús skáláját adja, amelyet csak igazán elhivatott tehetség, vérbeli író adhat. Táncolnak a gyarló emberek a kapzsiság forgószelében s minden sötétségük és gonzságuk ellenére sem tudunk rájuk haragudni, mert az író a harmadik felvonásban megkegyelmez nekik, megkegyelmez az „embernek”, mely adott körülmények között jó is tud lenni, ha jóssággal fordulunk feléje. A szatírában, a humor és a groteszkiség göngyöletében a valóságos élet kiáltoz a hallgatósághoz: ilyen vagy te ember, nézz önszedembe, gyógyulj meg, javulj meg, mert jó is tudsz lenni, ha akarsz!

Nem fáj a nézőnek a főhős halála a darab végén, mert a halált az igazságosztás tántoríthatatlanságából kapja. Csurka Péter darabja igazi elmenyt jelentett számomra és mindazok számára, akinek a véleményét megkérdeztem. Biztosra vehető, hogy megakad a szeme valamelyik budapesti színháznak a darabon és műsorába

Olcsón vásárolhat kitünő minőségű tisztagyapju szövet-

különlegességeket és bétésárut

IVÁN Posztóházban

KOSSUTH-U. 1. Sas-palota

cégtulajdonos:

ifj. Iván János

ktatja. A darab legkisebb szerepe is hálás színészi feladat elé állítja a színészt, nem szólva a főszerepekről, melyekben a művész nagyot alkothat. Dícséretére válják a nagyváradai színészeknek, akik olyan kevés próba ellenére is viszonylagosan jót adtak, egyik-másik jelenetben pedig kifogásolni valót egyáltalában nem hagytak.

Putnik Bálint igen jó érzékkel nyult Csurka Péter darabjához s igazán nem a darabon s nem rajta, vagy társulatán múlt, hogy nem telt házzal ment le a darab két előadása. A közönségen múlt, azon a váradi közönségen, mely még mindig nem akarja tudomásul venni, hogy tingli-tingli operettekén kívül, színpadi bo-

hózkodáson kívül van magasabb színvonalú szempont is, az irodalmi szempont, hogy jobban meg kellene becsülni magyar értékeinket, akik már régen országos viszonylatban is nővelik ennek a városnak hírnevét.

Remélem, hogy Putnik igazgató még többször műsorra tűzi Csurka Péternek értékes darabját és azok is megnézik, akik eddig elmulasztották, akiknek szinte kötelességük, hogy minden ilyen érdekes értékes színházi produkciónál megmutassák magukat s véleményüket nyilvánítsák.

Soraim közléséért fogadja Főszerkesztő úr szíves köszönetemet.

VIDOR JÓZSEF

DÉRYNÉ

Berkényi László és Fischer Károly daljátékának bemutatója a Szigligeti Színházban

Vidéki szerzők írták a *Déryné* című háromfelvonásos daljátékot, budapesti színpadon nem is adták még elő. S éppen azért kellemes meglepetést szerez: sokkal jobb, hatásosabb, mint számos operett és énekes vígjáték, ami fővárosi színházak műsorán is szerepel.

A magyar eszénység hőskorában játszódik le a darab cselekménye s a múlt század első felének legnépszerűbb magyar színésznője, Déryné Széppataki Róza a főhős. A hányatott életű művésznő életének egy kedves kassai epizódját használja fel és színezi ki a szerző s egy sereg jellegzetes figurát csoportosít köréje a színes és változatos szerelmi történet lebonyolítására, amelynek végkifejlete természetesen megnyugtató. Daljátékokban ma már szokatlan logikai következetességgel fűződnek egymáshoz az események, a mellékalakok is szervesen beleilleszkednek a történetbe, úgyhogy a darab a műfaj modern példájától eltérően összefüggő egészet alkot. Amellett nincsenek benne erőszakolt drámaiságok, vígjátéki részleteiben sok a szórakoztató ötlet és fordulatoság, könnyedén szolgáltat alkalmat a dalos és táncos jelenetekre s a múlt század elejének Biedermayer-hangulatát helyenként jól eltalált archaikus beszédmóddal ügyesen éri el, nem is szólva a jelmezokről, amelyek színpompája s külső kiállítás eszközeivel is csak növeli a darab vonzó erejét és érdekességét. A daljáték zenéje is kellemesen hat s ha itt-ott félreismerhetetlen reminiscenciák csendülnek is fel benne, mindvégig stílusos és zavaró mozzanatoktól mentes.

Az előadás igen jó volt. Márffy Vera s címszerepben úgy megjelenésével, mint hangjával és játékmóddal teljesen megfelelt Dérynéről alkotott elképzeléseinknek. Göndör Klári egy kis táncosnőt alakított sok humorral, bájjal és elevenességgel. Pompásan táncolt és kedvesen énekelt. Kemény Gizi mint operett-színésznő is kiválóan bizonyult s

meleg közvetlenséggel jellemezte a kassai urilány elragadó naivitását. *Fajk Rózi* ebben a szerepében is megmaradt az állandó fejlődés vonalán és *Telek Ica* ismét megmutathatta kiváló érzékét

A színházi iroda közleményei:

„Déryné” szombateste, vasárnap délután és este

Nők harca című vídám, mulatságos, énekes vígjáték „filléres helyarárral” kerül színi szombaton délután a színpadon hirdett Francia szobaleány helyett.

Déryné, a tegnapi bemutató előadásán olyan hatalmas és osztatlan sikert aratott operett-ujdonság, ma szombaton este A-bérletben, vasárnap délután „olcsó helyárral” és vasárnap este rendes helyárral kerül színi. Rengeteg humor és vídamság. Pompás muzsika. Szexuációs táncok.

Vasárnap délután a színpadon hirdett *Mária főhadnagy* helyett „olcsó helyárral” a *Déryné* című nagyoperett-ujdonság van műsoron.

Népművelési előadás keretében hétfőn este *Leányvásár* c. híres Jakobi-operett kerül színi.

Kedden és szerdán este a *Kolozsvári Nemzeti Színház* operai tago-

zata vendégszerepel a színházban. *Egy nap a világ* csütörtök este „olcsó helyárral” kerül színi, az időnyben utoljára.

Nagypénteken a színház nem tart előadást.

Dayka Margit április 29-én, 30-án és május 1-én Vaszary Gábor nagy sikerű vígjáték-ujdonságában, az *Udvarolni felesleges*-ben vendégszerepel a színházban.

HETI MŰSOR:

Szombaton délután: *Nők harca*. Szombaton este: *Déryné*, A-bérlet. Vasárnap délután: *Déryné*. Vasárnap este: *Déryné*. Hétfőn este: *Leányvásár*. Kedden és szerdán este: *Kolozsvári Nemzeti Színház vendégjátéka*. Csütörtökön este: *Egy nap a világ*. Nagypénteken: *Nincs előadás*.

Újból megállapították a gyermekszappan árát

Nagyvárad thj. város polgármester 2290—1943. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

A m. kir. Közellátásügyi Miniszter 23.100—1943. K. M. számú rendelete

értelmében a m. kir. Ipari Anyaghiatal külön engedélyre és előírása szerint előállított, legalább 77% elszappanosított zsírsavat s ezenkívül illatanyagot is tartalmazó, darabonként külön csomagolt gyermekszappan legmagassabb gyári eladási ára 100 kg-onként nagykereskedők részére történő eladás esetén 667 P, kiskereskedők részére történő eladás esetén 720 P.

A megállapított árak helyben történő eladásnál a vevő telepére (szálláshelyiségre), más helyiségbe történő eladásnál pedig a vevő telepének vasutállomására szállítva készpénzfizetés mellett, engedély nélkül értendők. A forgalmi adóváltás az árhoz hozzászámítható.

A nagykereskedő a kiskereskedőnek történő eladás esetén a beszer-

Hirdetmény

Debrecen városnak egy cca 940 kat. holdas legelő, egy cca 50 kat. holdas mezőgazdasági ingatlana 1943. évi október 1-től a tolyói évi április hó 21-én délelőtt 9 órákor tartandó nyilvános árverésen bérbeadásra kerül. Feltételek a debreceni városházán megtekinthetők.

zési árhoz legfeljebb 8 % bruttó hasznót számíthat.

A 8 dkg-os gyártási súlyu, legalább 77% elszappanosított zsírsavat s ezenkívül illatanyagot tartalmazó, csomagolt babaszappan legmagassabb fogyasztói ára az ország egész területén darabonként 85 fillér.

Nagyvárad, 1943. április 15.

Dr. Soós s. k. polgármester.

Nagyvárad thj. város Közföldügyi Szervezet

Versenyterületi hirdetmény

Nagyvárad thj. Városi Közföldügyi Szervezet a Bhari- és Püspöki-ut közötti városi területen építendő előreláthatólag 20 darab ikerház (40 lakás) munkálataira nyilvános versenyterületi hirdet. A Szervezet az építendő ikerházak számát csökkentheti.

A munkálatok költségei szabályszerűen biztosítva vannak. Ajánlat teendő a kiadott űrlapokon egyrészt anyag és munkabére, másrészt csak munkabérekre. Ajánlattevő csak az összes munkanemre tehetnek ajánlatot kivéve az asztalos és villanyszerelő munkát, melyekre külön ajánlat is adható.

Az asztalos és villanyszerelő munkálatokra összes anyag és munkabérek. Ajánlatot csak a kiadott hivatalos nyomtatványon lehet benyújtani. Kétszempélyű űrlapok a Szervezet, gróf Teleki Pál-utca 3. szám alatti irodájában szerezhetők be. Ugyanitt tekinthetők meg az építési tervek is.

A többi ívből álló ajánlatot esetlegesen mellékleteivel együtt zsínorral egybe kell fűzni, a zsínor végét az ajánlat hátlapján cégnevét tartalmazó pecsétrel kell ellátni.

Az aláírt tanuzott ajánlatokat sértetlen borítékban elhelyezve, pecsétrel lezárva Nagyvárad Thj. Városi Közföldügyi Szervezetének gróf Telki Pál-utca 3. szám alatt 1943. április hó 30. napján délelőtt 9 óráig személyesen vagy posta útján kell benyújtani. Az ajánlatok felbontása ugyanezen napon délelőtt 12 órákor ugyanott történik. Amikor is a magukat igazolt ajánlattevők, vagy ezek meghatalmazásával ellátott képviselői jelen lehetnek.

Az ajánlat borítékját a következő felirattal kell ellátni: „Ajánlat a Nagyvárad Thj. Városi Közföldügyi Szervezet által építendő munkás lakóházak munkálataira”.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntés megtörténteig kötelezettségben maradnak. A Szervezet az ajánlatok közötti árakra való tekintet nélkül szabadon választhat, a munkát megosztva épületenként is kiadhatja.

Nagyvárad, 1943. április hó 12.

Dr. Soós István s. k. polgármester szövetkezeti elnök.

Hétfőn este 7 órákor tartják meg az N. M. K. összválasztmányi ülését

(Nagyvárad.) Az N. M. K. titkára felkéri az összes Nemzeti Munkaközpont üzemi megbízottjait és szakmai vezető tagjait, hogy hétfőn este, pontosan 7 órára feltétlenül szíveskedjenek megjelenni a Munkaközpontban.

Husvétra

legszebb ajándék

márkás **Porcellán**
ólomkristály

TOMPA FERENC

üveg és porcellánkereskedő! Rákóczi ut 5.

RÁDIÓ

VASARNAP, ÁPRILIS 18.

- 7.30 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
8.15 Hírek.
8.30 Öszinte beszéd.
9.00 Unitárius istentisztelet. Igét hirdető Útő Lajos.
10.00 Református istentisztelet. Igét hirdető Muraközy Gyula.
11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Család templomból.
12.15 Levente-műsor.
12.45 Szolnok vármegye hódol a hősi halált halt Korományszóhelyettes emléke előtt.
13.00 Beszkárt-zenekar.
13.45 Hírek.
14.00 Nagyhéti gondolatok.
14.00 Művészlemezek.
15.00 Hősi halált ha't Korományszóhelyettes Urunk emléktáblájának leplezése.
15.20 A Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadásorozata.
15.45 Magyar nóták.
16.30 Hírek magyar, német, román, szlovák és ruszin nyelven.
17.00 Somogyi Erzsébet éneke.
17.10 Dalok, táncok, hangulatok.
18.00 Jankovich Ferenc beszél Székesfehérvárról.
18.20 Suppé-művek.
19.00 Forró melódiák.
20.05 Hangképek a vasárnap sportjáról.
21.00 Virágvasárnapján.
21.40 Hírek.
22.15 Ki mit szeret?

Budapest II.

- 9.00 Mindenből egy keveset.
11.10 Szórakoztató zene.
12.15 Krecz Géza vonósötöse.
15.00 Táncczene.
16.00 Kerekesházy József felolvasása.
16.20 Hans Dünschede hegedül.
16.45 Szárgó hangszerek.
17.00 Timkó Margit zongorázik.
17.15 Lukács József előadása.
17.35 Az Operaház előadásának közvetítése: Carmen.

HÉTFŐ, ÁPRILIS 19.

Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
10.15 Weidinger Ede szalonzenekara.
11.15 Dalok.
11.40 Muth Lili előadása.
12.10 A rádiózenekar műsorából.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Szalonötös.
15.00 Nagyhéti gondolatok. A Krisztus-tragédia kortársai szemében.
15.15 A Budapest honvéd őrszázalaj zenekara.
15.40 Horváth Zoltán előadása.
17.00 Kelenföldi Regős Dalkör.
17.20 Galamb Sándor színportréja.
17.40 Bura Sándor cigányzenekara.
18.10 Felolvasás.
18.35 J. S. Bach: Tizenkét előjáték.
19.00 Massenet Pesten.
20.05 Révay József dr. beszél Keoske-métről.
20.25 Részletek az Istenek kedvence című Mozart-filmről.
21.00 Éneklő Sopron.
22.10 Haydn-művek.

Budapest II.

- 19.05 Regős Ferenc elbeszélése.
19.20 Molles Béla zenekar.
20.35 Mészáros József sporthorgászati előadása.

KEDD, ÁPRILIS 20.

Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
10.15 Szórakoztató zene.
11.15 Ifjúsági énekkarok.
11.40 Divattudósítás.
12.10 Mária Terézia I. honvédegyezred zenekara.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Ilinczy László szalonzenekara.
15.00 Nagyhéti gondolatok. A két tanítvány.

- 15.15 Gyermekdelután.
15.45 Tánccgyűttes.
17.00 Perényi Antal előadása.
17.15 Magyar nóták.
18.00 Bodnár Jenő verseket mond.
18.15 Közvetítés Páparól.
19.00 Malcsiner Béla táncszámokat zongorázik.
19.20 Szász Károly előadása.
19.45 Indulók.
20.05 Késő estji vendég. Komáromi János jelenete.
20.20 Népszerű operák és operettek szemelvényei.
22.10 Országos Postászenekar.
23.00 Magyar nóták.

Budapest II.

- 19.05 Vég-Sándor hegdül.
19.35 A földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórása.
20.00 Géczy Barnabás zenekara.
20.40 Manga János előadása hanglemekkel.

SZERDA, ÁPRILIS 21.

Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
10.15 Székesfővárosi Tűzoltózenekar.
11.15 Balázs Lőránt énekel.
11.40 Somlavy Károly elbeszélése.
12.10 Szórakoztató zene.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Folyamérők fúvószenekara.
15.00 Nagyhéti gondolatok.
15.15 Művészlemez.
15.40 Björn Collinder előadása.
16.00 Filmdalok.
17.00 Rádiózenekar.
17.40 Ertl János dr. előadása.
18.00 Honvédműsor.
19.00 Beszkárt-zenekar.
19.25 A honvédelmi minisztérium légóltalmi ostromfőnökségének közleménye.
20.05 Költő és komédiás.
20.40 Magyar nóták.
21.00 Farkas Zoltán felolvasása.
21.20 Nagykövetség Ilona énekel.
22.10 Rudolf Madzudinsky zongorázik.
22.35 Könnyű zene — könnyű percek.

Budapest II.

- 19.05 Mai magyar szerzők.
19.55 Táncczámok zongorán.
20.15 Kettűn Lauri dr. előadása.
20.35 Zsebők Vilma és Rohmann Henrik hárfakettőse.

CSÜTÖRTÖK, ÁPRILIS 22.

Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
10.15 Sovimsky László szalonzenekara.
11.15 Áriák és dalok.
11.40 Modor Vidor előadása.
12.10 Rendőrzezenekar.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
14.00 Liszt-művek.
14.00 Nagyhéti gondolatok.
15.00 Kamaraegyüttes.
16.00 Közművelődési előadásorozat.
17.00 Gerevich Tibor előadása.
17.10 A kassai rádió műsorából.
17.50 A Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadásorozata.
18.15 Felvinczi Takács Aljce hegedül.
18.30 Faragó Ipolya zongorázik.
19.00 Várhelyi Antal játszik a Koronázó Főtemplom orgonáján.
19.30 Igazj passió.
22.10 Rádiózenekar.
23.10 Szimfonikus zenekar.

Budapest II.

- 16.00 Péchy Horváth Rezső előadása.
16.35 Az Operaház előadásának közvetítése: Parsifal.

PÉNTEK, ÁPRILIS 23.

Budapest I.

- 9.00 Református istentisztelet. Igét hirdető Ravasz László püspök.
10.00 Hírek.
10.15 Egyházi ének és szentbeszéd a Szt. István bazilikából. A szentbeszédet P. Badalik Bertalan mondja.
11.15 Evangélikus istentisztelet. Igét

- hirdet Keken András.
12.30 Székesfővárosi Zenekar.
14.00 Művészlemez.
15.00 Nagyhéti gondolatok.
15.15 A mélységből kiáltok Hozzad.
17.00 Gyászszolozsma.
18.00 Német hallgatónknak.
18.20 Protestáns énekkar.
19.00 Liszt: Via crucis.
20.00 Baranyai Jusztin dr. elmélkedése.
20.20 Az Operaház Zenekara.
22.10 Szimfonikus zenekar.
Nagypéntekre való tekintettel Budapest II. külön műsort nem ad.

SZOMBAT, ÁPRILIS 24.

Budapest I.

- 5.40 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.

Férfiruhákat, használtakat legjobban árón vehet, eladha

MOLNÁR

hasznaltruha üzletében
Bémer-tér 1. (udvarban.)
Hívásra házhoz jövök.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Eladó egy keveset használt Telefunken 443 Vgr típusu, gramofonos kristálytűs rádió. Megtekinthető a déli órákban 1—4-ig. Hlatky E.-u. 1. 1/3. 615

KMB motorkerékpár, 350 cc. eladó. — Váradszöllős, Rákóczi-ut. 12. 5—7-ig. 593

Jókarban lévő gyermek-sportkocsi eladó. Cim: Luther Márton-utca 17. sz. ajtó 1.

Spárga-tövek elsőrendű minőségben kaphatók Horváth Árpád szőlőjében, Rátz Mihály-u. 1. (Petőfi-utca végén). 613

Fekete gyapjú kosztüm eladó. Dél előtt megtekinthető: Bunyitay liget 48. 627

Kombinátszoba, rekamer, hencser eladó. Verő asztalos, Kapucinus-u. 11. 626

Homokos kocsi egy pár löszerszámmal eladó. Cim nagyállomás előtti új-éagárus hódénál. 621

Márkás (férfi) kerékpár, kitűnő karban, eladó. Kereszt-utca 15., ajtó 7. 616

Hirdetéseket telefonon nem vesz fel a Kiadóhivatal

Ingatlan

Öröklakásokat: adok el ujonnan épített Lakatos-utcai bérházamból, háromszobás és komfortos utcáit 32.000, kétszobás utcait 22.000 kétszobás udvarit 18.000 pengőért. Kizárólagos megbízottam **Jelinek** ingatlanroda, Teleki-u. 2. 631

Földbirtokok eladók: Bihar megyében 7 és fél—30—35 holdasok. Békés megyében 410 holdas. **Jelinek** ingatlanroda, Teleki-u. 2. 630

Eladó: négyszobás urj villa kis hold szőlővel 30.000 pengő alkalmi árban. — **Jelinek** ingatlanroda, Teleki-u. 2. 629

Gyönyörű, dús filadendra két méter magas 80 pengőért eladó. Csáky-u. 42. 628

Állást nyec

Önálló varrőleányok felvételnek. Kádár szalon, Szent János-utca 4., 7. ajtó. 622

Napszámosnókat, 17—18 éves ifjakat, kocsisokat és béreseket felvételre keres a Dreher-Hagenmacher Nagyvárad Sörgyár. Jelentkezés a váradszöllősi telepen 10—12 óra között. 594

Fiatalkorú munkást azonnali belépésre keresünk. Jelentkezés a Magyar Lapok hírlapterjesztő osztályán. 591

Ügyes gyora. és gépirónót azonnal felveszek. Jelentkezés kedden, szerdán délután. Dr. Dobay és dr. Könyves ügyvédek, Szaniszló-u. 4. sz. 619

11.15 Mark Irén zongorázik.
11.40 A Közellátásügyi Minisztérium rádióelőadásorozata.

12.10 Beszkárt-zenekar.
13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.

14.00 Ifjúsági énekkarok.
15.00 Pergolese: Stabat Mater.
17.00 Orgonaművek.
17.30 Tasnády Ilona verseket mond a Fellámadásról.

17.50 Csuka Béla gondonkázik.
18.15 Hangképek innen-onnan.
19.50 Ravasz László előadása.
19.45 Antal István dr m. kir. nemzet. védelmi és propaganda miniszter előadása.

20.05 Az Operaház Zenekara.
22.10 Pertis Pali cigányzenekara.
22.50 Könnyű muzsika.

Szobalány-mindenest keresek, Szaniszló-utca 17. szám. 620

Azonnali belépésre keresünk könyvelési gyakorlattal rendelkező férfi vagy női tisztviselőt. Sajátkezűleg írt ajánlatokat kérjük „Jó munkaerő” jellegűre a kiadóba. 611

Jó szíjgyártó, nyerges segédeket felvesz ifj. Merza Kálmán, Nagyvárad, Hlatky Endre-utca 16. 618

Állást keres

Érettségizett, könyvelésben és irodalmi gyakorlatban jártas öskeresztény fiatalember állást keres. Ajánlatokat fizetés és munkaidő megjelölésel „300 P” jellegűre a kiadóba kér. 633

Mindenest főzőnőnek ajánlkozom. — Alapi-u. 2. ajtó 4. szuterim. 623

Különféle

Fertőtlenítést, poloskát, mojt, mindennemű férgek irtását 38 evi gyakorlattal irtja Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 513

Paragázzal poloskát, mojt, petéit mindenből felelősséggel irtja, Csutorás Szigligeti-u. 7. Telefon 14—21. 684

Új cserépkályhák készítését, cserépkályhák átrakását, szabadalmazott fűtőszervekkel, készíti Bessenyei István kályhás, Huszár-utca 23. Telefon 34-08. 599

Fűszerezést befendézésel, szobával és kamarával kiadó azonnalra. Francia utca 34. 632

Salakot ingyen vihet, amíg a készlet tart a Sörgyár váradszöllősi telepéről 7—18 óra között. 625

Üzemhelyiség, 2 autóra garage, hat lóra álló és melléképületek 1-re kiadók. Schwartzné, Szigligeti-utca 3. 621

Felcserélném Szaniszló-utcai 2 szobából álló lakásomat 3 szobás komfortos-sal, esetleg magánházzal (Kommendáns réten is). Cim a kiadóban. 617

Oktatás

Szabó Ferenc GYORSIRÓ. és GÉPIRÓISKOLÁJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szam 3329/1941—32.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. — Telefon: 34—05.

Kölcsön

Kölcsön könnyű visszafizetési feltételek mellett Hitelszövetkezettől, Behlen István-u. 6, kapható. 610

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-E.

70-és felelősszerkesztő: **Dr. Psál Árpád** **Dr. Scheffler Ferenc**
Szent László-nyomda Rt. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.